

Jaarverslag 2022

47595

Stichting voor Protestants-Christelijk Basis-
en Orthopedagogisch Onderwijs te
Rotterdam-Zuid
Postbus 50529
3007 JA ROTTERDAM

PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.
Uitsluitend voor
identificatiedoeleinden

Inhoudsopgave

A Bestuursverslag	2
B Jaarrekening	
B1 Balans per 31 december 2022	50
B2 Staat van baten en lasten 2022	51
B3 Kasstroomoverzicht 2022	52
B4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	53
B5 Toelichting op de te onderscheiden posten van de balans	58
B6 Niet uit de balans blijkende verplichtingen	66
B7 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten	67
B8 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten per sector	74
B9 Overzicht verbonden partijen	79
B10 Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen	80
C Overige Gegevens	
C1 Bestemming van het exploitatiesaldo stichting	83
C2 Gebeurtenissen na balansdatum	83
C3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	85
D Bijlagen	
D1 Gegevens over de rechtspersoon	

Bestuursverslag 2022

PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.
Uitsluitend voor
identificatiedoeleinden

Inhoudsopgave

2. Voorwoord	3
3. Het schoolbestuur	4
3.1 Profiel	4
3.2 Organisatie	6
4. Verantwoording van het beleid	10
4.1 Onderwijs & Kwaliteit	10
4.2 Personeel & Professionalisering	19
4.3 Huisvesting & Facilitaire zaken	21
4.4 Financieel beleid	25
4.5 Continuïteitsparagraaf	30
5. Verantwoording van de financiën	33
5.1 Staat van baten en lasten en balans	33
5.2 Financiële positie	38
6. Continuïteitsparagraaf	41
6.1 Ontwikkelingen in meerjarig perspectief	41
6.2 Staat van baten en lasten en balans	42
7. Verslag intern toezicht	45

Voorwoord

PCBO wil een betekenisvolle bijdrage leveren aan de ontwikkeling van kinderen in Rotterdam. In dit jaarverslag verantwoorden we ons over onze inspanningen om onze leerlingen kansrijk onderwijs te bieden in het afgelopen jaar.

In het jaar 2022 eindigde de coronapandemie en was het gedaan met de schoolsluitingen. Het jaar werd echter toch gedomineerd door veel uitval van personeel en leerlingen door corona, omdat het beleid dat mensen bij klachten thuis moesten blijven niet veranderde. Dit had uiteraard gevolgen voor het inlopen van leerachterstanden en de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen.

Op 31 augustus vierden we met honderden collega's een prachtig zomerfeest. Het was bijzonder ons zo verbonden met elkaar te voelen na de coronaperiode. We kijken met veel plezier terug op deze mijlpaal.

We voegden twee scholen samen: de Savornin Lohman school en de Willem van Oranje, waar voorheen op basis van één brinnummer op twee locaties onderwijs werd gegeven en we sloten het Westpunt in Hoogvliet, in verband met teruglopende leerlingenaantallen. Pijnlijke ingrepen voor ouders, leerlingen en collega's, maar helaas onvermijdelijk.

We zijn trots op heel veel ontwikkelingen, waarover u in dit verslag kunt lezen.

Onze dank gaat uit naar iedereen die zich heeft ingezet om het onderwijs vorm te geven in crisistijd en onze ambities te realiseren: alle collega's, de raad van toezicht, de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad, de afzonderlijke medezeggenschapsraden, ouders en samenwerkingspartners.

Veel leesplezier!

Diane Middelkoop en Piet Monster, college van bestuur

Het schoolbestuur

PROFIEL

Missie

PCBO wil een betekenisvolle bijdrage leveren aan de persoonlijke ontwikkeling van kinderen in Rotterdam(-Zuid). Dit doen we door het bieden van inspirerend en ontwikkelingsgericht onderwijs. Dagelijks zetten de 870 'hartwerkers' van PCBO zich in om onze ambities waar te maken. Dit alles vanuit een christelijk geïnspireerde traditie.

Ons onderwijs

PCBO verzorgt onderwijs op 24 reguliere basisscholen. Naast basisonderwijs biedt PCBO ook speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs en kinderopvang op peuterspeelzalen aan. Op elf scholen vallen de peuterspeelzalen onder het bevoegd gezag van PCBO, op de andere scholen wordt samengewerkt binnen een aanbod voor de peuters met instellingen voor welzijnswerk.

Onze scholen staan, met uitzondering van de Regenboog SO school, 'op Zuid'. Rotterdam-Zuid is een gebied dat van oudsher kampt met sociaaleconomische problemen. Onze basisscholen hebben dan ook allemaal een schoolweging die hoger is dan 31[1]. Tien van onze scholen staan in zogenaamde focuswijken. In deze wijken bieden de scholen tien uur dagprogrammering naast de reguliere lestijd. Deze uren bevatten leertijduitbreiding en verrijkingsaanbod.

Naast regulier basisonderwijs verzorgt PCBO speciaal onderwijs op twee scholen: de A.J. Schreuderschool en de Regenboog. Deze scholen bieden onderwijs aan zeer moeilijk lerende kinderen van 4 tot 13 jaar.

Tenslotte vermelden we dat PCBO eveneens onderwijs verzorgt aan een aantal nieuwkomersklassen.

Strategische visie

Voor onze strategische visie nemen wij vier thema's als uitgangspunt. Voor elk thema bepalen we jaarlijks een aantal doelstellingen die in de jaaragenda worden uitgewerkt.

Vanzelfsprekend is het kwaliteitskader van de overheid voor ons richtinggevend en zijn onze activiteiten erop gericht om te voldoen aan de deugdelijkheidseisen.

In onze strategische visie neemt de sociaaleconomische context van Rotterdam-Zuid een belangrijke plaats in. Op Zuid en met name in de zeven focuswijken komen drie keer zoveel kinderen voor in kansarme situaties dan elders in Nederland. PCBO-scholen voelen het dan ook als opdracht om ambitieus te werken aan kansrijk onderwijs voor onze kinderen.

Wij zien het als onze opdracht om met onze PCBO-scholen bij te dragen aan een hoopvolle toekomst voor de kinderen van Rotterdam(-Zuid). Met een brede ontwikkeling rusten wij kinderen toe voor een toekomst in een diverse, complexe samenleving waarin zij hun passie en

talenten benutten en uitstralen. Samen met de partners die deze opdracht delen, doen wij wat hiervoor noodzakelijk is.

Klik [hier](#) voor de volledige strategische visie.

[1] De schoolweging is de maat voor de leerlingpopulatie die wordt toegepast bij de beoordeling van de resultaten van scholen. De schoolweging wordt uitgedrukt in een getal tussen de 20 en de 40, waarbij 40 de grootste uitdaging voor het onderwijs betekent.

De vier thema's van PCBO zijn:

- Kind centraal

Op PCBO-scholen heerst een klimaat van met én van elkaar leren. We willen het beste uit onze leerlingen halen en hen maximaal stimuleren om hun talenten te ontwikkelen. Dit alles binnen een structuur van duidelijkheid en een positieve omgang met elkaar. In ons lesaanbod krijgen de basisvakken taal en rekenen éxtra aandacht en naast onderwijs, hebben we ook veel oog voor brede vorming. Leerkrachten krijgen bij PCBO de ruimte om op hun eigen manier kinderen maximaal te laten groeien. Wij willen veilige scholen zijn waar ieder kind zich welkom voelt.

- Ouders als partners

Hoe beter de afstemming en samenwerking tussen thuis en school, hoe groter de groei van leerlingen is. We stellen ons dan ook altijd gastvrij op en investeren onder meer in onderwijsondersteunende activiteiten. Daarbij bieden we, waar nodig, professionele begeleiding. Alles om het partnerschap met ouders te vergroten en zo het maximale uit onze leerlingen te halen.

- Vakmanschap en meesterschap

Vakmanschap en meesterschap: dát geeft de doorslag voor goed onderwijs. Wij investeren niet alleen in de professionele ontwikkeling van starters en zij-instromers, maar ook in de groei van onze overige leerkrachten en schoolleiders. Door onze kennis op peil te houden en ervaringen met elkaar te delen, versterken we onze kwaliteitscultuur. Op onze scholen werken dan ook leerspecialisten.

- De wereld om ons heen:

Onze scholen hebben een verbindende rol in de wijken waar ze staan. Deze rol versterken we door intensieve samenwerking met een netwerk van partners: het Nationaal programma Rotterdam-Zuid (NPRZ), gemeente Rotterdam, het samenwerkingsverband van 20 Rotterdamse schoolbesturen (PPO), organisaties voor buitenschoolse opvang, wijkorganisaties en het bedrijfsleven.

PCBO biedt onderwijs vanuit de christelijk geïnspireerde traditie. Onze scholen bieden onderwijs aan leerlingen met meer dan de 200 nationaliteiten die Rotterdam rijk is en staan open voor iedere cultuur en ieder geloof.

ORGANISATIE

Contactgegevens

- Stichting voor Protestants-Christelijk Basis- en Orthopedagogisch Onderwijs te Rotterdam-Zuid
- Bestuursnummer 47595
- Elzendaal 15, 3075 LS Rotterdam
- 010-4191300
- pcbo@pcbordam.nl
- www.pcbo.nl

Bestuur

Het college van bestuur bestaat uit twee leden, Diane Middelkoop, voorzitter en Piet Monster, lid.

De aandachtsgebieden van mevrouw Middelkoop zijn:

- Onderwijs: onderwijskwaliteit, onderwijsontwikkeling, passend onderwijs
- Identiteit
- Communicatie
- Externe contacten

De aandachtsgebieden van de heer Monster zijn:

- Financiën
- Huisvesting
- Personeel en Organisatie

Hoofd- en nevenfuncties college van bestuur in 2022

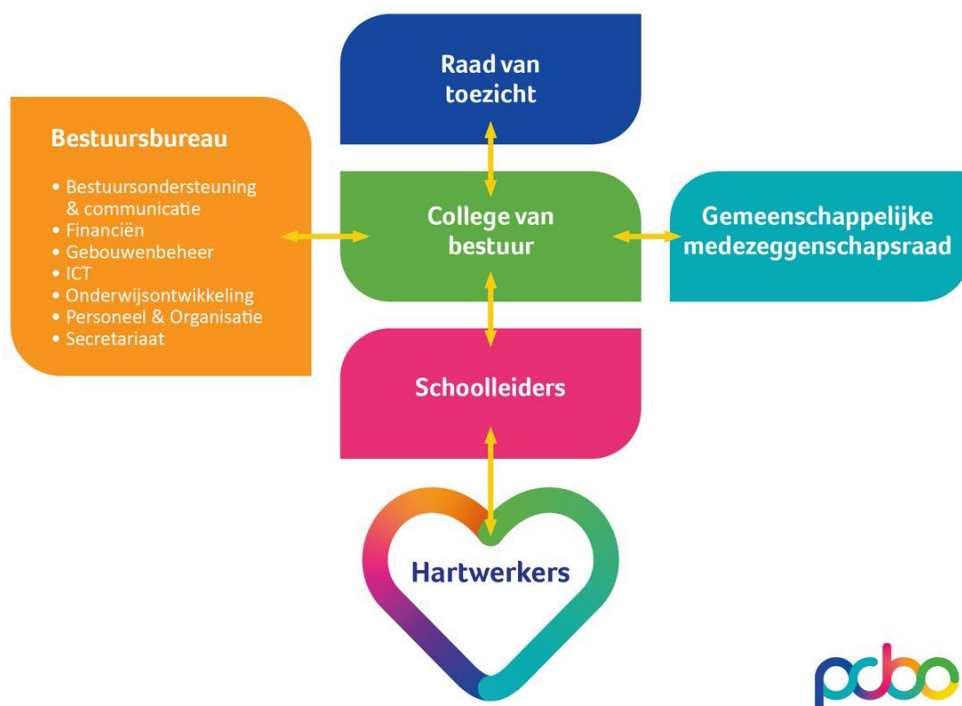
<i>Naam</i>	<i>Hoofdfunctie</i>	<i>Nevenfunctie (onbezoldigd)</i>
Mevr. A.N. Middelkoop	Voorzitter college van bestuur	- Secretaris St. ICBO - Lid bestuur Fokor - Lid bestuur Vereniging voor onderwijsbestuurders - Lid bestuur NPRZ (Nationaal Programma Rotterdam Zuid)
Dhr. P. Monster	Lid college van bestuur	- Penningmeester St. Buzz010 - Penningmeester St. ICBO

Scholen

- Voor een overzicht van onze scholen: www.pcbo.nl, [overzicht scholen](#).

Organisatiestructuur

Onze organisatie is in dit organogram in kaart gebracht.

De (gemeenschappelijke) medezeggenschap

De GMR is het medezeggenschapsorgaan op centraal niveau. De raad heeft op grond van de WMS (Wet Medezeggenschap Scholen) advies-en instemmingsrecht op beleidsvoorstellen die een meerderheid van alle PCBO-scholen aangaan.

De GMR heeft twaalf zetels: zes vertegenwoordigers namens het personeel en zes vertegenwoordigers namens ouders. Het contact met de achterban verloopt in de regel via de medezeggenschapsraden (MR-en) van de scholen.

De GMR is in 2022 zes keer bijeengekomen. Dit betroffen drie reguliere GMR-vergaderingen. De vergadering van december is door omstandigheden verplaatst naar januari 2023. Verder heeft de GMR een gesprek gevoerd met een klein comité van de raad van toezicht en heeft er een themabijeenkomst met de voltallige raad van toezicht plaatsgevonden. Dit jaar ging het thema over 10 jaar NPRZ in relatie tot armoede. Tevens heeft er een themabijeenkomst met alle MR-en plaatsgevonden. Deze bijeenkomst ging over het versterken van de onderlinge samenwerking.

Vaste agendapunten bij de GMR-vergaderingen zijn het strategisch jaarplan, de jaarrekening, het jaarverslag en de begroting. Verder is gesproken over de ontwikkelingen rondom de visie van het Jonge Kind, corona en achterstanden, de onderwijskwaliteit, extra ondersteuning GMR (coaching on the job), MR cursussen, en de werving van nieuwe leden voor de GMR. Op het gebied van P&O kwamen formaties en het lerarentekort, gezondheidsbeleid en reiskostenregeling ter sprake.

De samenstelling van de GMR is in 2022 gewijzigd. Susanne Oversier (personeelsgeleding) en Smara Mirza (oudergeleding) zijn toegetreden tot de GMR.

Per 31 december 2022 bestond de GMR uit de volgende leden: ❖❖ Nancy Kruit (voorzitter, personeelsgeleding) ❖❖ Ingrid Delhaas (personeelsgeleding) ❖❖ Susanne Oversier (personeelsgeleding) ❖❖ Andy Ramrattan (oudergeleding) ❖❖ Kim Maduro (oudergeleding) ❖❖ Smara Mirza (oudergeleding). Het vinden van nieuwe leden voor de GMR heeft onze constante aandacht. We hebben diverse oproepen op diverse kanalen geplaatst. In 2023 gaan we hier verder mee aan de slag.

Horizontale dialoog en verbonden partijen

Het college van bestuur neemt deel aan de overleggen op stedelijk bestuurlijk niveau: de sectorkamers Primair Onderwijs, de sectorkamer Het Jonge Kind en de stuurgroep Huisvesting.

Een belangrijke groep stakeholders zijn de instellingen die peuterspeelzaalwerk aanbieden. In het kader van het stedelijke voorschoolse educatiebeleid heeft PCBO contact met deze instellingen in Rotterdam-Zuid en worden afspraken gemaakt die voor die instellingen en voor PCBO-scholen van gezamenlijk belang zijn.

Scholen hebben met veel VO-scholen contact in verband met de plaatsing van kinderen in het voortgezet onderwijs. Op bestuurs- en schoolniveau wordt samengewerkt met CVO, bijvoorbeeld met pre-gymnasiumprogramma's en in de Zuidergymnasiumbasisschool.

Het college van bestuur heeft intensieve contacten met InHolland en met de Hogeschool Ede over het plaatsen van studenten van de PABO. Deze contacten leiden tot diverse vormen van werkplekleren en tot een continue instroom van afgestudeerden in de scholen.

In Rotterdam-Zuid wordt het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid (NPRZ) uitgevoerd. In dit programma werken Rijk, de gemeente Rotterdam, corporaties, zorginstellingen, schoolbesturen, bedrijfsleven, politie en Openbaar Ministerie aan een gezonde toekomst voor Rotterdam-Zuid (www.nprz.nl). PCBO is met een groot deel van haar scholen in dit gebied actief. De voorzitter van het CvB van PCBO is in november 2019 toegetreden tot het bestuur van het NPRZ en zit de Onderwijstafel voor, een platform waarin PO, VO, MBO- en HBO-instellingen uit Rotterdam participeren.

Samenwerkingsverbanden

PCBO maakt deel uit van de samenwerkingsverbanden PPO en FOKOR.

Alle Rotterdamse basisscholen, scholen voor speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs werken binnen PPO Rotterdam samen om ieder kind het onderwijs te bieden dat het nodig heeft. Doelstelling is het basisonderwijs in Rotterdam zo goed toerusten dat ook kinderen die extra ondersteuning nodig hebben naar een reguliere basisschool in hun eigen buurt kunnen.

FOKOR is de vereniging voor samenwerkende schoolbesturen voor (speciaal) basis- en (speciaal) voortgezet onderwijs in Rotterdam. Mevrouw Middelkoop is sinds april 2022 lid van het bestuur van Fokor.

Klachtenbehandeling

Er zijn in 2022 14 klachten ingediend bij het college van bestuur. Elf klachten zijn niet in behandeling genomen door het bestuur omdat de kwestie op schoolniveau is opgelost. Twee klachten zijn door het bestuur opgelost en een klacht is ingediend bij de landelijke klachtencommissie. Deze klacht is ongegrond verklaard.

Juridische structuur

De juridische structuur is een stichting.

Governance

In de [Code Goed Bestuur in het primair onderwijs](#) zijn basisprincipes vastgelegd omtrent professionaliteit van bestuurders, toezichthouders en managers in het primair onderwijs.

Het bestuur handhaaft deze code. Klik [hier](#) voor het managementstatuut.

Functiescheiding

De functiescheiding is binnen PCBO georganiseerd op organieke wijze: er is een bestuur en er is een raad van toezicht.

Verantwoording van het beleid

ONDERWIJS & KWALITEIT

Onderwijskwaliteit en kwaliteitszorg

In het kader kwaliteitszorg van PCBO is uitgewerkt welke definitie van kwaliteit wordt gehanteerd, hoe zicht wordt gehouden op kwaliteit, op welke manier aan versterking van kwaliteit wordt gewerkt en hoe wij ons daarover verantwoorden. Dit kader krijgt in de dagelijkse praktijk handen en voeten en wordt al werkende doorontwikkeld.

Definitie van kwaliteit

In het document 'Definitie van kwaliteit: wanneer zijn we bij PCBO tevreden over...' is de definitie van kwaliteit van PCBO uitgewerkt. Voor het speciaal basisonderwijs, het speciaal onderwijs en het onderwijs aan nieuwkomers zijn aanvullende versies gemaakt. Deze documenten zijn in 2020 in het Forum door de schoolleiders vastgesteld. Elk jaar wordt op het bestuursbureau nagegaan wat de implicaties van de wijzigingen in het toezichtkader zijn voor de definitie van kwaliteit. Aanvullingen die nodig zijn om aan de minimale vereisten voor basiskwaliteit te voldoen, worden gedaan. Voor 2023 is een forse wijziging van het toezichtkader voorzien. Dit moment zal worden aangegrepen om met directeuren het gesprek over onze definitie van kwaliteit opnieuw te voeren.

Zicht op kwaliteit

Het bestuur houdt op verschillende manieren zicht op de kwaliteit van de scholen:

- Jaarlijks schoolbezoek door CvB
- Jaargesprek CvB met schoolleiders
- Kwaliteitsgesprekken op scholen door adviseurs van het bestuursbureau
- Begeleidingstrajecten voor individuele scholen
- Analyses M-toetsen, E-toetsen en centrale eindtoets
- Rapportages behaalde referentieniveaus ten opzichte van schoolnormen
- Documenten op schoolniveau: schoolplan, jaarplan, verbeterplan
- Externe onderzoeken, op verzoek scholen of op aanwijzing van het bestuur
- Tevredenheidspeilingen (ouders, leerlingen, personeel)
- Deelname verdiept toezicht GGD

Werken aan kwaliteit

In verschillende gremia wordt continu gewerkt aan het optimaliseren van de kwaliteit:

- Forum voor directeuren
- Leerteams van directeuren en adviseurs
- Netwerkbijeenkomsten o.a. voor IB, ouderbetrokkenheid, starters, schakelklassen, VVE-coaches
- PLG Hoogbegaafdheid
- Bovenschoolse werkgroepen, zowel vast (o.a. personeel, ICT, financiën en kwaliteit) als projectmatig (referentieniveaus, advisering)
- Vanuit het bestuursbureau o.a. door adviseurs kwaliteit en passend onderwijs

Wanneer scholen hun doelstellingen niet (dreigen te) behalen wordt gewerkt met verbeterplannen en worden opbrengsten intensief gemonitord. Indien nodig wordt ondersteuning ingezet door in- of externe begeleiders of adviseurs.

Verantwoorden over kwaliteit

PCBO verantwoordt zich over de kwaliteit aan de directeuren, de GMR en de raad van toezicht. Dit vindt gedurende het hele schooljaar plaats in de reguliere vergaderingen. Voor de externe stakeholders is het bestuursverslag beschikbaar via de website van de stichting.

PCBO verantwoordt zich ook naar de inspectie van het onderwijs. De inspectie hanteert sinds 2017 een bestuursgerichte aanpak waarbij in principe elk schoolbestuur eens in de vier jaar bezocht wordt. Tussentijds kunnen op basis van de risicoanalyse van de inspectie kwaliteitsonderzoeken op scholen plaatsvinden en nemen PCBO-scholen regelmatig deel aan thema-onderzoeken.

Doelen en resultaten

Eindtoets 2022

Keuze eindtoets

In 2022 maakten de leerlingen van 5 PCBO-scholen de centrale eindtoets. Op 21 scholen werd de eindtoets van IEP afgenomen. Beide sbo-scholen kozen voor de eindtoets van Route8.

Opbrengsten eindtoets

Voor het schooljaar 2021-2022 wordt voor de beoordeling van de resultaten gebruik gemaakt van de eindtoetsen afgenomen in de schooljaren 2018-2019, 2020-2021 en 2021-2022. De signaleringswaarde voor de indicator 2F/1S wordt vastgesteld op basis van de gemiddelde schoolweging van de schooljaren 2019-2020, 2020-2021 en 2021-2022.

Vanwege de effecten van de coronacrisis en het feit dat in 2019 en 2021 sprake was van normeringsverschillen tussen de eindtoetsen, heeft de inspectie voor 2022 en 2023 de werkwijze aangepast. Naast de ongewijzigde signaleringswaarden worden correctiewaarden gehanteerd om de leerresultaten te beoordelen. Deze waarden houden rekening met de onzekerheidsmarge veroorzaakt door corona en de normeringsverschillen.

Voor de indicator 1F is de correctiewaarde voor dit schooljaar voor alle scholen vastgesteld op 80%. De correctiewaarde op de indicator 2F/1S hangt wederom samen met de gemiddelde schoolweging van een school over drie schooljaren.

Eén school scoort op basis van het driejaarsgemiddelde in 2022 onder de signaleringswaarde op de indicator 1F. Met een score van 84% komt deze school echter wel uit boven de correctiewaarde die de inspectie hanteert. Alle overige scholen scoren op beide indicatoren boven de signaleringswaarde.

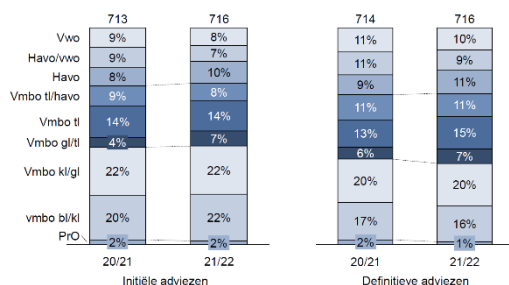
De behaalde opbrengsten op de eindtoets worden ook afgezet tegen door de scholen zelf gestelde normen. Op de indicator 1F liggen behaalde scores dichtbij de gestelde normen. Voor 2F/1S geeft dit een wisselender beeld; de spreiding rondom de zelf gestelde norm is groter. Dit gegeven wordt besproken tijdens de kwaliteitsgesprekken op de scholen.

Advisering

Onderstaande afbeelding maakt inzichtelijk welke initiële adviezen werden gegeven in 2022 en hoe de definitieve adviezen er in 2022 uitzagen na bijstelling na afname van de eindtoets. Het beeld is vergelijkbaar met 2021.

Zowel de initiële als de definitieve adviezen in 21/22 waren erg vergelijkbaar met de adviezen van het jaar ervoor

Verdeling van initiële en definitieve adviezen
[PCBO, schooljaar 2020/2021 en 2021/2022]

Analyse opbrengsten

Het bestuur heeft zicht op de opbrengstgegevens en de duiding daarvan door een analyseformat dat scholen rondom de M- en E-toetsen aanleveren bij het bestuursbureau. Hierin geven scholen aan hoe zij de ontwikkeling van de leerlingen volgen, welk beeld dit oplevert en hoe onderwijs en interventies hierop worden afgestemd. Conform de cyclus van kwaliteitszorg hebben naar aanleiding van deze analyses kwaliteitsgesprekken met scholen plaatsgevonden.

Het geheel van analyses van zowel de M- als E-toetsen in 2022 maakte bestuursbreed de volgende rode draad zichtbaar:

- Groei in de groepen 8 door zicht op hiaten en gerichte (extra) inzet hierop
- Zorg over de ontwikkeling in met name de groepen 4 en 6, vooral bij rekenen en begrijpend lezen
- Toename zorgsignalen jonge kinderen, met name op gebied van taalontwikkeling, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling
- Toename van gedragsproblemen bij leerlingen en een toename van het aantal zorgleerlingen

Impactanalyse corona

Net als bij de M-toetsen in 2021, liet PCBO in 2022 door een externe partij een analyse maken van de impact van corona. Deze analyse heeft duidelijk gemaakt dat PCBO-breed herstel zichtbaar is. Dit herstel is bij spelling groter dan bij rekenen en begrijpend lezen en in de groepen 7 en 8 groter dan in de groepen 6. Ook net als een jaar eerder werd een Rotterdamse analyse gemaakt, gezamenlijk met BOOR en RVKO. Stedelijk is hetzelfde zichtbaar als voor PCBO; gemiddeld gezien sprake van herstel, een sterk herstel voor het vakgebied spelling en een sterk herstel met name in groep 8.

Speciaal onderwijs

Op onze twee scholen voor speciaal onderwijs wordt jaarlijks een kwaliteitsgesprek gevoerd over de opbrengsten. De school levert hiertoe een uitgebreide analyse aan. Per school liggen hier specifieke punten die aandacht vragen.

Overige ontwikkelingen

Het jonge kind

Binnen PCBO leeft een brede behoefte om het onderwijs aan het jonge kind te versterken. In 2021 stelde een werkgroep vast dat het eerst nodig is om goed in beeld te krijgen hoe het onderwijs aan het jonge kind binnen PCBO er op dit moment uitziet. Hiertoe is in 2022 een nu-meting uitgevoerd op acht PCBO-scholen. Deze scholen ontvingen een rapportage van de bevindingen. Op basis van de acht afzonderlijke onderzoeken, is ook een bestuursrapportage opgeleverd. Op basis van de bevindingen in deze rapportage heeft de werkgroep aangegeven dat het nodig is een bestuursvisie op (het leren van) het jonge kind te ontwikkelen. De werkgroep is aangevuld met een aantal collega's en deze groep is aan een visietraject gestart. In 2023 zal de visie worden opgeleverd en vastgesteld. Dan worden ook de vervolgstappen bepaald.

Toekomstige ontwikkelingen

Oekraïne-oorlog

De oorlog in Oekraïne, die op 24 februari 2022 uitbrak heeft in 2022 een beperkte impact op PCBO gehad.

Met het voortduren van de oorlog kunnen er uiteraard wel gevolgen ontstaan, ofwel in de vraag naar een bijdrage om onderwijs te leveren, ofwel in materiele gevolgen.

Identiteit en burgerschap

PCBO heeft vanuit de wet voor burgerschapsonderwijs een opdracht om een visie te ontwikkelen voor burgerschap op stichtingsniveau. Die visie zal als kader dienen voor de verantwoording van het burgerschapsonderwijs op scholen. We hebben de ambitie om onder de titel Hartzaken te beschrijven hoe levensbeschouwelijke vorming onderdeel is van het thema burgerschap. In 2022 hebben we met een werkgroep van directeuren een start gemaakt met het uitwerken van een aanpak hiervoor. In het voorjaar van 2023 een brede dialoog over dit thema. Hiervoor worden alle collega's van onze scholen en het bestuursbureau uitgenodigd. We streven er naar dat iedere school wordt vertegenwoordigd.

Onderwijsresultaten

De onderwijsresultaten per school zijn terug te vinden op www.scholenopdekaart.nl.

Onderwijs aan nieuwkomers

Op drie scholen van PCBO wordt in schakelklassen onderwijs verzorgd aan nieuwkomers. Op één van deze scholen voerde de inspectie in 2022 een herstelonderzoek uit, nadat de kwaliteit een jaar eerder als onvoldoende werd beoordeeld. De schakelklassen van deze school kregen in 2022 een voldoende oordeel.

De oorlog in Oekraïne heeft een stroom vluchtelingen opgeleverd naar Nederland. Veel Oekraïners zijn in Rotterdam opgevangen. De gemeente heeft in overleg met besturen besloten het onderwijs aan de betrokken Oekraïense kinderen centraal te regelen. Deze kinderen volgen vooralsnog geen onderwijs op scholen van PCBO.

Internationalisering

Meerdere PCBO-scholen hebben Engels opgenomen in het curriculum. Alle scholen besteden aandacht aan wereldburgerschap.

Onderzoek

Leerschool Rotterdam-Zuid

PCBO is één van de initiatiefnemers in de totstandkoming van de Rotterdamse Kennisagenda, een samenwerking tussen Rotterdamse schoolbesturen en kennisinstituten. De Rotterdamse Kennisagenda geeft richting aan het beter benutten van kennis uit wetenschappelijk onderzoek en het evidence-informed inzetten van interventies bij de aanpak van taalachterstanden. Doel is dat het verbinden van onderzoek met de praktijk leidt tot het evidence-informed verbeteren van de taalprestaties van leerlingen in Rotterdam-Zuid. In 2021 werden verbindingen gelegd en is focus bepaald. In 2022 is een start gemaakt met de uitvoering van de agenda onder de naam Leerschool Rotterdam-Zuid. Concreet betekent dit dat op een aantal scholen onderzoeken zijn gestart waaraan collega's van de school, onderzoekers van de Rotterdamse kennisinstituten en lerarenopleiders in PLG's gezamenlijk onderzoek doen.

Lectoraat

In het verlengde van de kennisagenda, heeft PCBO samen met de Hogeschool Rotterdam en BOOR het lectoraat 'Samenwerken aan een taalrijke omgeving' tot stand gebracht. Het lectoraat richt zich op kennisontwikkeling voor de beroepspraktijk en het hoger onderwijs om toekomstige professionals beter toe te rusten voor het creëren van een taalrijke omgeving voor (jonge) kinderen op school en thuis.

De taal- en leesontwikkeling van Nederlandse kinderen is al jaren een bron van zorg. Rotterdam kent een hoog percentage volwassenen met een lage opleiding die moeite hebben met lezen en schrijven. Veel volwassenen dragen dit in hun rol als ouder over aan hun kinderen. Zo ontstaat kansenongelijkheid. De lector heeft de opdracht gekregen om leraren en andere professionals bewuster te maken van deze taalongelijkheid en in co-creatie met (voor)scholen en opleidingen te onderzoeken hoe zij hun leerlingen een taalrijke omgeving kunnen bieden ter ondersteuning van de kennis- en taalontwikkeling op jonge leeftijd en ter bevordering van de leesontwikkeling. Het lectoraat spant zich in voor meer samenhang in het taalaanbod op school en een sterkere verbinding tussen de twee belangrijkste contexten die de taalontwikkeling van kinderen bepalen: de school en het gezin. De wens hierbij is steeds de kennisbronnen van leerlingen in te zetten, zoals hun thuistaal. De resultaten moeten ertoe leiden dat taalrijke omgevingen duurzaam een plek krijgen in kinderopvang en basisscholen en opleidingen voor leraren en andere professionals in en rondom de school.

PCBO wil bijdragen aan het beste onderwijs voor leerlingen. Een onderzoekende houding van leraren en andere professionals is daarbij essentieel, evenals een goede verbinding tussen onderzoek en de schoolpraktijk. In dit lectoraat leren professionals in scholen en studenten hoe ze die onderzoekende houding kunnen vormgeven en leren onderzoekers en opleiders hoe zij de verbinding met de praktijk goed kunnen realiseren.

Onderzoeken op schoolniveau

Het (laten) uitvoeren van onderzoek op scholen maakt onderdeel uit van het kwaliteitsbeleid van PCBO. Deze onderzoeken kunnen zowel op initiatief van de school als op aanwijzing van het bestuur worden gepland. In 2022 werd op twee scholen een externe audit uitgevoerd. In alle gevallen was een onderlegger voor een verbeterplan gewenst; de scholen hebben de uitkomsten van de audit daarvoor benut. Op drie andere scholen vond door een onderzoeksgroep uit de school onder externe begeleiding een zelfevaluatie plaats in de vorm van praktijkgericht onderzoek. Deze drie scholen hebben zich in het proces aan elkaar verbonden om hun leren te optimaliseren.

Inspectie

In 2022 heeft de inspectie op één school een herstelonderzoek uitgevoerd. Een jaar eerder werden tijdens een kwaliteitsonderzoek zowel het reguliere onderwijs als het onderwijs aan nieuwkomers in de schakelklassen op deze school als onvoldoende gewaardeerd. Tijdens het herstelonderzoek constateerde de inspectie dat voor zowel het reguliere onderwijs als het onderwijs in de schakelklassen aan de herstelopdracht was voldaan. Beide onderdelen werden gewaardeerd met een voldoende.

Gedurende het jaar 2022 zijn verschillende scholen benaderd om een bijdrage te leveren aan een themaonderzoek. Deze bijdrage bestond soms uit het invullen van een vragenlijst, het aanleveren van gegevens of deelname aan een (online) ontmoeting. Aan deze onderzoeksactiviteiten van de inspectie zijn geen oordelen en rapportages op schoolniveau verbonden.

Visitatie

Er heeft tijdens het verslagjaar geen bestuurlijke visitatie plaatsgevonden.

Passend onderwijs

PCBO maakt samen met 21 schoolbesturen onderdeel uit van het samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Rotterdam (www.pporotterdam.nl). Deze besturen bieden gezamenlijk onderwijs in Rotterdam voor ruim 50.000 leerlingen. In Rotterdam is gekozen voor een centraal model.

PPO beschrijft haar doelstellingen in het ondersteuningsplan, dat wordt goedgekeurd door de Algemene Ledenvergadering, bestaande uit de aangesloten besturen.

In Rotterdam willen we dat:

- Kinderen goed en zo dicht mogelijk bij huis ondersteund worden.
- Ouders en professionals, ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, nauw betrokken worden bij de ondersteuning van het kind.
- De schoolcontactpersoon een bekend en vertrouwd gezicht is voor het hele schoolteam.
- De ondersteuning snel en bij voorkeur binnen de school geregeld wordt, waarbij gebruik gemaakt kan worden van een breed scala aan specialisten.
- De extra ondersteuningsmiddelen op transparante wijze, effectief ingezet worden op de plaatsen waar dat het hardst nodig is.
- Er voor ieder kind passende ontwikkelingsmogelijkheden zijn.
- We met gezond verstand en vertrouwen in elkaar de bureaucratie tot een minimum beperken.

PCBO besteedt de middelen die in het kader van de lumpsum worden uitgegeven aan de inzet van extra personeel om tegemoet te komen aan de extra ondersteuningsbehoeften van leerlingen.

PPO Rotterdam heeft een overdrachtsverplichting ten aanzien van het speciaal (basis) onderwijs. Voor leerlingen die een TLV van PPO Rotterdam ontvangen en ingeschreven staan op een SBO- of de SO-school ontvangt het bestuur de bijbehorende basis- en ondersteuningsbekostiging.

PPO biedt onderwijssteuning op maat op de scholen en faciliteert scholen om te werken met een schoolbudget.

In 2022 is door 20 PCBO- basisscholen het schoolbudget deels of geheel ingezet voor extra ondersteuning bij o.a. gedrag, taalstimulering en leesbehandeling. Het schoolbudget is bedoeld voor het extra ondersteunen van leerlingen binnen de eigen school die anders naar een andere vorm van onderwijs zouden zijn uitgestroomd en voor de extra ondersteuning van

leerlingen die zonder deze ondersteuning niet kunnen worden toegelaten. Passende inzet van het schoolbudget is onderwerp van gesprek tussen de directies, de adviseur zorg en begeleiding en de bestuurscontactpersoon van PPO.

In 2022 is het budget inclusief onderwijs ingezet voor twee meerjarige projecten van het samenwerkingsverband op 3 PCBO-scholen. Dit betreft budget voor het ONZE-project gericht op de aansluiting van onderwijs en zorg op basisschool het Open Venster en het bieden van inclusief onderwijs op de Zalmplaatschool en de Zuider gymnasiumbasisschool.

Uit recent inspectieonderzoek blijkt dat deze scholen in staat zijn om meer kinderen passende ontwikkelingsmogelijkheden te bieden.

De scholen zijn geselecteerd voor het inclusief budget omdat de basis op orde is op deze scholen.

De selectie is afgestemd met de schooldirecteuren, het samenwerkingsverband en de bestuurder.

In het kader kwaliteitszorg PCBO is de basisondersteuning beschreven.

PCBO-scholen leveren jaarlijks een update van het schoolondersteuningsplan aan het samenwerkingsverband. De adviseur zorg en begeleiding hanteert dit plan bij overplaatsing van leerlingen binnen het bestuur.

Zorg en begeleiding

Onze scholen geven onderwijs aan leerlingen die relatief vaker begeleiding nodig hebben op onderwijskundig gebied of omdat extra zorg bij de leerling of het gezin vereist is. Naast ons reguliere onderwijs heeft PCBO twee SBO-scholen en twee SO-scholen, scholen die bezocht worden door leerlingen met bijzondere onderwijsbehoeften.

Met de inzet van een adviseur zorg en begeleiding op het bestuursbureau voorzien we in adequate ondersteuning en begeleiding voor al onze scholen bij vraagstukken rondom zorg en begeleiding.

Ook werkt het bestuur nauw samen met het samenwerkingsverband en is er een medewerker van het samenwerkingsverband voor een dag per week verbonden aan PCBO in de rol van adviseur.

Aan elke school is een schoolcontactpersoon van het samenwerkingsverband verbonden.

Thema's die aan bod kwamen waren o.a. kwaliteitsbeleid rond schorsen en verwijderen, thuiszitters, zorgplicht en sociale veiligheid, ondersteuning van scholen bij (complexe) casuïstiek, zicht op ambities m.b.t. de basisondersteuning, werken aan kwaliteitsagenda SO/SBO, onderzoek naar extra ondersteuning op twee basisscholen en samenwerking met de coördinator schoolmaatschappelijk werk en zicht krijgen op de succesfactoren van de projecten rond inclusief onderwijs.

Nationaal Programma Onderwijs

In het kader van het NPO leverden alle scholen een analyse (school-scan) aan en een plan voor de besteding van de middelen. Deze plannen hebben op de scholen de instemming van de MR-en. Een inventarisatie van alle plannen maakte duidelijk dat het grootste gedeelte van de middelen aangewend wordt voor de inzet van personeel. De extra personele inzet is divers; onder andere het mogelijk maken van kleinere klassen, het bieden van extra ondersteuning in kleinere groepen, maar ook inzet van gedragsspecialisten/orthopedagogen en de inhuur van vakdocenten. De personele inzet wordt deels met eigen personeel uitgevoerd en deels door externen. De externe personeelsleden verzorgen zowel reguliere functies als specialistische inzet zoals culturele vorming, coaching en bewegingsonderwijs. Van de in 2022 bestede middelen is ruim 22% ingevuld door externe inzet.

Naast de extra inzet van personeel zijn ook middelen besteed voor de aanschaf van materialen en scholing.

Onderstaand een overzicht van de inzet in kalenderjaar 2022 per interventie:

Categorie	Interventie	
A	Meer onderwijs om bij groepen leerlingen kennis en vaardigheden bij de spijkeren	€ 280.900
B	Effectievere inzet van onderwijs om kennis en vaardigheden bij te spijkeren	€ 2.519.500
C	Sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen	€ 747.200
D	Ontwikkeling van de executieve functies van leerlingen	€ 79.800
E	(Extra) inzet van personeel en ondersteuning	€ 2.993.700
F	Ouderbetrokkenheid en digitale technologie/ randvoorwaarden	€ 328.900
O	Overig: deze extra rubriek is uitsluitend bedoeld voor (bestemmings)reserves voor werkloosheidskosten en dotatie aan de voorziening transitievergoeding	€ 0
Totaal inzet 2022		€ 6.950.000

Over kalenderjaar 2022 is € 8,7 miljoen subsidie ontvangen. Het verschil tussen het ontvangen bedrag en de totaal inzet 2022 is toegevoegd aan de bestemmingsreserve, welke eind 2021 is gevormd. In de periode van augustus 2021 t/m december 2022 is totaal een bedrag van € 8,9 miljoen ingezet.

Eind oktober 2022 hadden de scholen plannen opgesteld voor € 13,5 miljoen, zijnde 76,5% van de beschikbare middelen.

Als resultaat van de inzet van de NPO-gelden zien we in 2022 dat de opbrengsten over het algemeen – na een stagnatie door corona – weer versterken. Dit effect is het grootst bij de leerlingen in groep 8. De analyses maken inzichtelijk dat dit komt door het goed in beeld hebben van de hiaten van leerlingen en het daar naast de reguliere lessen gericht op inzetten. Dit gebeurt op veel scholen door extra onderwijsassistenten of voor een specifiek vakgebied ingehuurde begeleiding en zowel op leerling-niveau, in kleine groepjes als binnen de klas. De NPO-middelen zijn daarnaast ook aangewend om de mogelijkheden van (sociaal-emotionele) begeleiding van leerlingen uit te breiden. De omstandigheden voor leerlingen om optimaal tot leren te kunnen komen worden daarmee versterkt.

Het Ministerie van Onderwijs wil met de twee jaar durende aanvullende bekostiging voor het verstrekken van een arbeidsmarkttoelage scholen met relatief meer uitdagende leerlingen beter in staat stellen om medewerkers te behouden en aan te trekken. Ook wil men hiermee het herstel van kansengelijkheid bevorderen. Twee scholen binnen de stichting komen niet in aanmerking voor de aanvullende bekostiging. De arbeidsmarkttoelage is met instemming van de Raad van Toezicht, GMR en de schooldirecties bovenschools ingezet, zodat alle personeelsleden binnen de stichting eenzelfde procentuele toelage krijgen. De extra benodigde middelen worden gefinancierd vanuit de reserves van de stichting.

Het Nationaal Programma Onderwijs vormt ook het startpunt van de uitvoering van een verderstreckende ambitie om de aansluiting van de hulpverlening op het onderwijs beter, concreter, praktischer te regelen door:

- de capaciteit van het schoolmaatschappelijk werk en het voorschools maatschappelijk werk uit te breiden en de wijkteams op scholen voor primair onderwijs in de gehele stad te positioneren om daarmee de School-zorg-teams op sterkte te brengen,
- de taakverdeling en samenwerking tussen de vier deelnemende professies in de school-zorg-teams beter te regelen;
- beter en consequenter te voorzien in preventie, vroegsignalering en lichtere vormen van hulpverlening.

Deze ambitie is te vertalen naar een beter maatschappelijk resultaat én betere individuele resultaten: de kinderen op de basisscholen eerder passende zorg aanbieden en er gezamenlijk voor zorgen dat -op de langere termijn- minder kinderen op de basisschool jeugdhulp op school nodig hebben. Er is uitgesproken dat de ambitie uit deze nieuwe werkwijze bij gebleken succes definitief te maken. Daarom maken monitoring en evaluatie deel uit van het plan. Over het jaar 2022 is de inzet van de SMW-uren met gemiddeld 4,8 FTE uitgebreid.

Sociale veiligheid

Het staat scholen vrij gebruik te maken van ondersteuningsaanbod inzake sociale veiligheid. Veel scholen maken daar gebruik van, bijvoorbeeld door inzet van gedragsspecialisten of de implementatie van een programma, zoals bijvoorbeeld de Vreedzame School.

Jaarlijks monitort het bestuur de uitkomsten van de sociale veiligheid op de scholen door een analyse op bestuursniveau te maken. De werkwijze hiervoor is vastgelegd in een kwaliteitskaart.

Op de onderdelen 'welbevinden' en 'sociale veiligheid' scoort de meerderheid (29 van de 31) van de scholen voldoende. De helft van de scholen heeft uitval op het onderdeel 'aantasting sociale veiligheid'. Dit is de mate waarin de sociale-en de fysieke veiligheid van de leerling wordt aangetast naar beleving van de leerlingen. De uitval op de monitor sociale veiligheid wordt tijdens schoolbezoeken besproken.

Van de resultaten van de monitor sociale veiligheid wordt jaarlijks door elke school een analyse gemaakt, zowel op groeps- als op schoolniveau. Van de onderdelen welbevinden, sociale veiligheid en aantasting sociale veiligheid wordt op groepsniveau een verdiepte analyse gemaakt. Ook wordt een trendanalyse van meerdere jaren gemaakt. Uit de analyses volgt duiding van de uitkomsten, worden passende maatregelen genoemd en wordt beschreven wat daarvan de verwachte resultaten zijn.

De analyses van scholen maakten duidelijk dat de uitkomsten van de monitor op het gebied van aantasting sociale veiligheid vaak niet overeenkwamen met de situatie in de klas. In de groepen zijn naar aanleiding van de uitkomsten gesprekken gevoerd (soms met de groep, soms met individuele leerlingen), die duidelijk maakten dat leerlingen de vragen bijvoorbeeld hadden betrokken op een situatie van lang geleden of buiten de context van de school. Hier en daar zijn uiteraard ook zaken aan het licht gekomen die wel inzet van passende maatregelen vereisten. Dit is door de scholen adequaat opgepakt. In sommige gevallen is hierbij ondersteuning van de adviseurs van het bureau ingezet.

De hoge uitval op het onderdeel aantasting sociale veiligheid heeft ertoe geleid dat de adequate afname van de monitor en het maken van een analyse onlangs onderwerp waren van een IB-netwerk. Een externe expert sociale veiligheid heeft deze ochtend verzorgd, waarin informatie is gedeeld en het gesprek over veiligheid binnen de school werd gevoerd. In een themabijeenkomst sociale veiligheid met expert tijdens IB-netwerk is ingezet op het onderdeel 'aantasting sociale veiligheid' door kennis te delen en te verdiepen.

Aan het bestuur is een externe vertrouwenspersoon verbonden, die het bestuur jaarlijks rapporteert over signalen of klachten inzake sociale veiligheid. Deze signalen worden in het kwaliteitsteam van PCBO besproken en zo nodig worden de ervaringen benut om het beleid aan te scherpen.

PERSONEEL & PROFESSIONALISERING

Rotterdamse arbeidsmarkt

De onderwijsarbeidsmarkt in Rotterdam heeft te kampen met een lerarentekort en discontinuïteit in de teams op de scholen. Wij werkten in 2022 samen met Rotterdamse en Haagse schoolbesturen om de effecten van het lerarentekort het hoofd te bieden. De afspraken die samen met Rotterdamse en Haagse schoolbesturen zijn gemaakt zijn over de inzet van uitzendkrachten hebben in 2022 een vervolg gehad.

Andere belangrijke onderwerpen waarop in 2022 is ingezet zijn: werving, opleiding en begeleiding van zij instromers en onderwijsassistenten, inzet van onderwijsondersteunend personeel en op een enkele school met een andere weekindeling.

Ook in 2022 zijn schoolleiders er vaak in geslaagd om via hun eigen netwerk een substantieel deel van de vacatures in te vullen.

In het kader van het NPO heeft ook in 2022 al het personeel een toelage ontvangen van 10 procent ter verbetering van de arbeidsvoorwaarden. Dit was een afspraak die in 2021, na instemming van de GMR en Raad van Toezicht, was gemaakt. Deze toelage wordt gedurende 2 schooljaren verstrekt.

Uitkeringen na ontslag

In het verslagjaar zijn de kosten voor uitkeringen na ontslag € 163.312,34 waarvan € 118.671,19 is vergoed door UWV omdat dit transitievergoedingen waren in het kader van langdurige arbeidsongeschiktheid.

In geval van gedwongen ontslag zijn de gesprekken erop gericht om in alle redelijkheid tot een billijke en bij de onderwijssector passende ontslagvergoeding te komen waarbij de richtlijnen vanuit het Participatiefonds de ondergrens vormen en de berekeningsgrondslagen van de transitievergoeding een uiterste bovengrens.

Ter voorkoming van uitkeringen na ontslag worden de maatregelen gehanteerd volgens het reglement van het Participatiefonds. Inspanningen worden verricht door het voeren van beoordelingsgesprekken en indien nodig uitvoeren van verbetertrajecten en het aanbieden van coaching/begeleiding bij zowel vaste als tijdelijke aanstellingen. Hierbij is het streven om bij mogelijk ontslag de werknemer te behouden in een (aangepaste) eigen functie en/of voor de eigen organisatie. Daarnaast wordt er ook ondersteuning geboden bij het zoeken/begeleiden en verwerven van een werkring buiten de organisatie.

Aanpak werkdruk

Met betrekking tot de werkdrukmiddelen wordt de informatie over het beschikbare budget door de schooldirecties gedeeld met de personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad (PMR) en het team. Per school is de aanpak verschillend maar bij iedere school wordt een inventarisatie gedaan naar de wensen van alle collega's. De inventarisatie wordt voorgelegd tijdens een teamvergadering waarbij door alle teamleden wordt aangegeven welke aanpak de voorkeur heeft. De uitkomst wordt door de directie besproken met het team en de PMR. De PMR heeft bij alle scholen instemming verleend.

De beschikbare middelen zijn € 1,8 miljoen voor schooljaar 2021/2022 en € 1,8 miljoen voor schooljaar 2022/2023.

De middelen worden onder meer ingezet voor extra handen in de klas, vakleerkrachten, inhuur begeleiding voor buitenschoolse activiteiten, netwerkbeheer, materialen voor ICT. Ca. 85% van deze middelen wordt ingezet voor eigen personeel en inhuur van personeel.

Begroting van de inzet voor het schooljaar 2022/2023:

Eigen personeel	€	912.600
Inhuur van personeel	€	609.700
Materieel	€	206.700
Nascholing	€	<u>30.000</u>
Totaal	€	<u>1.759.000</u>

Uitgaven in 2022:

Eigen personeel	€	929.400
Inhuur van personeel	€	529.750
Materieel	€	84.950
Nascholing	€	<u>0</u>
Totaal	€	<u>1.544.100</u>

Onderstaand een greep uit de genomen niet-financiële maatregelen:

- bewuste keuzes maken ten aanzien van vergaderdruk, administratieve last, bezoek culturele instellingen, etc.
- flexibele inzet van een deel van de werktijd, dagdelen vrij roosteren
- nog meer gebruik maken van elkaars kwaliteiten
- inzet van stagiaires, studenten en ouders.

HUISVESTING & FACILITAIRE ZAKEN

Doelen en resultaten

De gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor het goed huisvesten van scholen in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs. Hoe beter de leeromgeving, des te beter leerlingen functioneren. Daarom spant de gemeente zich om in de onderwijshuisvesting waar nodig te verbeteren. PCBO participeert actief in het bestuurlijk overleg en werkt mee aan de totstandkoming van beleid.

Om te zorgen dat onze leerlingen onderwijs volgen in goede leeromgevingen wordt vanuit het bestuursbureau dagelijks gewerkt aan het realiseren, beheren en exploiteren van de schoolgebouwen. Om actief te kunnen blijven sturen op de kwaliteit van de huisvesting is 2021 ons eigen huisvestingsbeleid door middel van een notitie nader geformuleerd. Het huisvestingsbeleid geeft heldere kaders en spelregels voor het realiseren, beheren en exploiteren van de schoolgebouwen binnen de ambities die binnen Rotterdam zijn geformuleerd.

In mei 2020 heeft de gemeente Rotterdam het integraal huisvestingsplan 2020-2023 vastgesteld. Dit plan is in overleg met de schoolbesturen ontwikkeld door middel van zogenoemde gebiedssessies waarin schoolbesturen per wijk afspraken hebben gemaakt over de onderwijshuisvesting. In het IHP zijn twee ambities geformuleerd.

1. Een evenwichtiger onderwijsaanbod: betere geografische spreiding van sterk, gevarieerd en kwalitatief goed onderwijs over de stad en de wijken. Kortom, de beste school in de buurt!
2. Beter kwaliteit huisvesting: bij nieuwbouw duurzamer en flexibeler bouwen, zodat groei, krimp en medegebruik makkelijker te realiseren is.

Voor de realisatie van deze ambities zijn procesafspraken gemaakt om de individuele schoolaanvragen te behandelen. Deze afspraken komen samengevat op het volgende neer. Een ontwikkeling begint met het opstellen van een businesscase. Na goedkeuring van deze businesscase kan overgaan worden tot het selecteren van een architect om te komen tot een definitief ontwerp waarna het contracteren van een aannemer aan de orde komt en de bouw kan starten.

	Proces doelstelling	Doel
<i>Nieuwbouw/renovatie</i>		
Da Costaschool (bouwheerschap overgedragen aan gemeente)	Selectie ontwerpteam	Loopt nog
Prinses Margrietschool	Architecten selectie	Behaald
	Contracteren adviseurs	Behaald
	Opstellen voorlopig ontwerp	Behaald
Beatrixschool IJsselmonde	Opstellen businesscase	Behaald
	Contracteren projectmanagementteam	Behaald
Het Open Venster	Oplevering nieuwbouw	Behaald
Zalmplaat	Opstellen businesscase	Loopt nog
Steven Stemerdingsschool	Opstellen businesscase	Loopt nog
Bogermanschool/Willem van Oranjeschool	Onderzoek programma van eisen	Loopt nog
Beatrix Zuider Gymnasium	Planontwikkeling mbt uitbreiding	Loopt nog
<i>IHP</i>		
Contractonderhoud		Behaald
Meerjarig onderhoud		Loopt nog
<i>Duurzaamheid</i>		

Zonnepanelen Zalmplaat	Ingebruikname	Behaald
Zonnepanelen Middelpunt	Ingebruikname	Loopt nog
Zonnepanelen Schreuder	Ingebruikname	Loopt nog
Isolatieglas Heldring	Energiebesparing	Behaald
Isolatieglas Klaver	Energiebesparing	Behaald
Spouwmuurisolatie Schreuder	Energiebesparing	Loopt nog

Nieuwbouw/renovatie

Voor de Da Costaschool is in 2018 met de gemeente overeengekomen dat voor deze school nieuwbouw zal worden gerealiseerd. In 2022 is de selectie van het ontwerpteam opgestart, maar dat vraagt veel overleg. De Gemeente is bouwheer voor dit project.

In 2021 is voor de nieuwbouw van de Margrietschool een businesscase opgesteld en er is in 2022 een projectmanagementteam en een architect geselecteerd en een voorlopig ontwerp opgesteld. De planning gaat uit van een opleverdatum rond het schooljaar 2024/2025.

De businesscase voor de nieuwbouw van de Beatrixschool in IJsselmonde is opgesteld en is er een projectmanager geselecteerd.

De nieuwbouw voor Het Open Venster is na de zomervakantie in 2022 in gebruik genomen.

Voor de Zalmplaat is gestart met het opstellen van gebiedsanalyse voor de uitbreiding van de nieuwbouw. Voor de huisvesting van het groeiend aantal leerlingen zijn noodlokalen in gebruik genomen. Tevens is voor de nieuwbouw van de Steven Stermerding gestart met het opstellen van een businesscase.

Voor de locatie Zuidergymnasiumbasisschool van de Beatrix heeft planontwikkeling plaatsgevonden ten behoeve van de realisatie van een uitbreiding.

De splitsing van de Doorstroom is niet uitgevoerd in verband met de sluiting van het Westpunt per 1-8-2022. Het pand is teruggegeven aan de gemeente.

Contractonderhoud

In 2022 stond in de meerjarenonderhoudsplanung € 402.000 opgenomen voor contractonderhoud, hiervan is ca. € 316.000 uitgegeven.

In de planning wordt rekening gehouden met onvoorziene uitgaven (begroot bedrag per m² bruto vloeroppervlakte) ca. € 48.000, deze post is dit jaar nauwelijks aangesproken. Voor een aantal scholen was de planning nog niet aangepast na de ingebruikname van de gerenoveerde panden, zodat het geplande onderhoud niet noodzakelijk was. Per saldo is sprake van een onderbesteding van € 86.000.

Meerjarig onderhoud van de gebouwen

Vanaf 2015 is voor binnen- en buitenonderhoud één gezamenlijke voorziening getroffen. De dotatie is bepaald aan de hand van het in 2018 geactualiseerde meerjarig onderhoudsplan voor het binnen- en buitenonderhoud.

Vooruitlopend op de vanaf 2024 aangescherpte verslaggevingsregels voor de opbouw van de voorziening groot onderhoud is er in 2018 een extra dotatie gedaan, waardoor het saldo in de voorziening per gebouw positief is en blijft voor de komende jaren. In 2022 zijn extra dotaties gedaan in verband met werkzaamheden welke niet zijn opgenomen in het onderhoudsplan.

Bij de bepaling van de voorziening groot onderhoud ultimo 2022 is gebruik gemaakt van de tijdelijke uitzonderingsbepaling tot en met 2023 conform RJO-artikel 4, lid 1c.

Het was de bedoeling dat vanaf 2023 de voorziening onderhoud wordt opgebouwd op basis van de componentenmethode. In het voorjaar van 2023 is meer duidelijkheid gekomen via een RJ-uiting over de voorschriften ten aanzien van het verwerken van de kosten voor groot onderhoud en welke kosten nog in een voorziening onderhoud mogen worden opgenomen.

Volgens het meerjarenonderhoudsplan stond in 2022 € 826.000 onderhoud gepland voor de scholen. De gerealiseerde uitgaven bedragen per eind december € 977.000. In 2022 zijn werkzaamheden uitgevoerd die voor eerdere jaren stonden gepland, waardoor er sprake is van een overschrijding.

Een deel van de geplande werkzaamheden zijn opgeschort in afwachting van toekomstige ontwikkelingen.

Toekomstige ontwikkelingen

Ter voorbereiding van het nieuwe Integraal Huisvestingsplan 2023-2027 heeft de gemeente Rotterdam een afvaardiging van de schoolbesturen uitgenodigd om een plan van aanpak op te stellen. Onderdeel van dit plan van aanpak is het opstellen van een nulmeting voor alle schoolgebouwen in Rotterdam.

Duurzaamheid & maatschappelijk verantwoord ondernemen

Duurzaamheid

Sinds 2018 is een energiecoördinator verbonden aan het bestuursbureau die ons adviseert over te nemen stappen in het kader van duurzaamheid. Ingeval van nieuwbouw en renovatie zullen toekomstige ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid in de planvorming worden betrokken.

In 2022 waren er plannen om drie scholen te voorzien van zonnepanelen. Voor de locatie Zalmplaat is dit gerealiseerd. Bij de Schreuderschool en Het Middelpunt is de uitvoering vertraagd vanwege de noodzaak van overlagen van de daken en noodzakelijke alternatieve plaatsing en montage, omdat een aantal dakvlakken constructief niet voldoen. De uitvoering zal in 2023 plaatsvinden.

Ventilatie

Sinds de zomervakantie 2020 is er veel aandacht voor de ventilatie op scholen door het coronavirus.

Voor 2022 en 2023 stonden investeringen gepland voor een bedrag van € 1.257.000 voor 53 lokalen en voor 2024 en verder een volgende investering van € 1.478.000 (65 lokalen). Deze geplande investeringen zijn herzien naar aanleiding van een nadere inventarisatie van de situatie rondom de ventilatie in Rotterdamse schoolgebouwen.

Voor de 35 gebouwen van PCBO geeft dit het volgende beeld:

	Investering	Tijdspad
2 locaties, geen investeringen ivm afstoten van deze locaties	€ 0	
5 locaties voldoen volledig i.v.m. recente renovatie/nieuwbouw	€ 0	
1 locatie zit in planontwikkeling i.v.m. suvis aanvraag, eigen inleg (30/70%)	€ 275.842	geplande uitvoer zomer 2023
11 locaties reeds geheel (of gedeeltelijk) voorzien van wtw-installatie (vervanging op natuurlijk moment via mjo)	€ 0	
7 locaties staan op dit moment op lijst van nieuwbouw/renovatie (variërend van startnotitie/businesscase/voorlopig ontwerp) de oude locatie zal tot moment van oplevering middels kleine bouwkundige aanpassingen op niveau gehouden worden.	€ 0	
7 locaties hebben op dit moment geen wtw-installatie en hier zijn ook geen nieuwbouwplannen, op dit moment, voor bekend. totaal zijn dit 92 lokalen.	€ 2.115.080	geplande uitvoer 2023/2024
Resteren nog 3 locaties, waarvan op dit moment nog niet duidelijk is wat het toekomstplan zal worden: - 's Gravendeelstraat 9 lokalen - Krabbendijkstraat 10 lokalen - Kerkwerfvingel 24 lokalen wanneer we deze locaties ook meenemen in de raming betekend dit een investering van (43 lokalen x € 22.990)	€ 988.570	onbekend
Totaal	€ 3.379.492	incl. btw

Voor advisering, projectvoorbereiding, opstellen werkomschrijving, beoordeling offertes en toetsing is BBA binnenmilieu gecontracteerd. Op basis van hun raming is deze investering bepaald. Onderdeel van het advieswerk van BBA is het aanvragen van de vangnetsubsidie, waardoor we in aanmerking zouden kunnen komen voor 60% vergoeding van de totale kosten. Aanvragen hiervoor moeten voor 31 maart 2023 worden ingediend. Beoordeling vindt plaats door Stichting Ruimte OK en toewijzing is geen zekerheid.

Gevelkozijnen

In het kader van duurzaamheid en milieu zijn er plannen om alle gevelkozijnen van het Middelpunt, welke nu zijn voorzien van enkel glas, te vervangen door HR++ glas. Naast de vervanging van het glas zullen ook de kozijnen en ramen worden gerenoveerd.

In 2023 laten we een proefopstelling uitvoeren. Op basis van de resultaten zowel financieel als kwalitatief, zal dit project in 2024 nader worden uitgewerkt. De kosten zullen worden opgenomen in het meerjarenonderhoudsplan.

FINANCIEEL BELEID

Ons financieel beleid beoogt de kaders van de financiële huishouding van de organisatie aan te geven. Daarmee wordt bereikt dat het financieel beleid voor alle betrokkenen eenvoudig en transparant is, dat de afspraken helder zijn en de verantwoordelijkheden duidelijk afgebakend. In een professionele organisatie waarin verantwoordelijkheden belegd zijn bij het college van bestuur en gedeeltelijk gemandateerd zijn aan schooldirecteuren en andere functionarissen, is het belangrijk dat de verdeling van de middelen transparant geregeld is en dat duidelijk is hoe verantwoording afgelegd wordt over het gevoerde financiële beleid. (Financiële) beleidsplanning is een instrument waarmee de organisatie op langere termijn verantwoorde keuzes kan maken en strategische doelen kan realiseren. Keuzes die de risico's beperken en de organisatie en afzonderlijke scholen mogelijkheden bieden samenhangende beslissingen te nemen om de gestelde doelen te bereiken. Het financieel beleid van PCBO is eenvoudig en transparant. Hiermee beogen we onder meer dat besluitvorming, toezicht, medezeggenschap en budgethouderschap betekenisvol kunnen plaatsvinden.

Het financieel beleid van PCBO is erop gericht dat beleid en financiën zo goed mogelijk op elkaar aansluiten. Hierbij is het nadrukkelijk zo dat de financiën het beleid moeten volgen. Ons financieel beleid staat niet geïsoleerd van al ons andere beleid. Het is verbonden met de overige beleidsterreinen binnen de organisatie. Aansluiting van het financieel beleid met het strategisch beleid en schoolplannen is een vereiste. Het financieel beleid is gericht op een optimale en efficiënte inzet van middelen om onze gestelde doelen te realiseren. Het voeren van een gezond financieel beleid op korte en lange termijn, zowel op bestuursniveau als op schoolniveau is een belangrijk principe. Op een aantal gebieden heeft PCBO er voor gekozen zaken bovenschools te organiseren. Dit met name om risico's centraal af te dekken of om efficiëntie te bereiken. Daarnaast is er sprake van beleid op bestuursniveau. De scholen van PCBO maken deel uit van één organisatie, die als geheel streeft naar een hoogwaardig onderwijsaanbod. Uitgangspunt binnen PCBO is dat gelden in voldoende mate beschikbaar moeten zijn voor het primaire proces, in de wetenschap dat overhead en gezamenlijke bovenschoolse activiteiten bijdragen aan een kwalitatief goed onderwijsproces.

Doelmatigheid

Bij de beoordeling van investeringen en uitgaven met een materieel belang worden de richtlijnen vanuit het ministerie gehanteerd:

- 1 Passen de uitgaven binnen het onderwijsdoel?
- 2 Is er een zakelijk belang?
- 3 Is er gepaste soberheid?
- 4 Zijn er voor kosten gemotiveerde keuzes gemaakt?
- 5 Zijn de kosten proportioneel in relatie tot de activiteiten?

Er wordt een meerjarenbegroting opgesteld en ter goedkeuring aan de raad van toezicht voorgelegd.

De (meerjaren)begroting van PCBO kent drie hoofdonderdelen: baten, lasten en resultaat.

De baten bestaan uit drie hoofdcategorieën:

1. Algemene baten (lumpsum).
2. Specifieke baten (geoormerkt t.b.v. bepaalde activiteit, een specifiek doel).
3. Private baten

De lastenkant van de begroting bestaat uit de kostenplaatsen waar PCBO haar activiteiten uitvoert (haar doelstellingen realiseert). Dit zijn:

- Loonkosten personeel scholen.
- Bestuur en (administratieve) organisatie.
- Gezamenlijke activiteiten.
- Materiële uitgaven scholen.
- Private uitgaven.

Het saldo van de baten en lasten is het begrote resultaat. PCBO streeft niet per definitie naar een nulresultaat. Het kan gewenst zijn een deel van de reserves, met inachtneming van het risicoprofiel aan te wenden. De begroting sluit dan bewust met een negatief resultaat. Deze keuze wordt onderbouwd in de toelichting op de begroting.

Doelen en resultaten

	Proces doelstelling	Doel
Dalende reservepositie	Bevordering van kwalitatief goed onderwijs en afbouw vermogen	Doorlopend
Afnemende personele reserve scholen	Bevordering van kwalitatief goed onderwijs en afbouw vermogen	Doorlopend
<i>Gemeentelijke subsidies:</i>		
(V)SMW	Tijdige signalering van belemmeringen van leerlingen	Behaald
VVE	'Vliegende' start voor 2- en 3-jarigen	Behaald
Integrale beschikking	Gelijke kansen voor elk talent	Behaald
<i>Rijkssubsidie:</i>		
NPO	Terugdringen leerachterstanden	Loopt nog
Zij-instroom/studieverlof	Opleiding (toekomstige) collega's	Doorlopend
Professionalisering/begeleiding	Deskundigheidsbevordering	Doorlopend

Dalende reservepositie

Het begrote resultaat voor 2022 was negatief vanwege het voornemen extra middelen vanuit de reserves in te zetten ter bestrijding van de leervertraging als gevolg van corona en ter bevordering van kwalitatief goed onderwijs. Echter het gerealiseerde resultaat is positief voornamelijk door de extra bekostiging ten behoeve van het inhalen van de leerachterstanden als gevolg van de coronapandemie, de hogere indexatie en de krapte op de arbeidsmarkt waardoor formatieruimte niet kan worden ingevuld. De plannen van de scholen voor besteding van de extra bekostiging overschrijden de jaargrens en we zijn er niet in geslaagd opengestelde vacatures in te vullen.

Afnemende personele reserve scholen

Er wordt onverminderd veel aandacht gegeven aan het besteden van de spaarsaldi van voorgaande schooljaren. Scholen leveren plannen in ter besteding van deze gelden. De gelden worden o.a. ingezet ter verrekening van de tekorten uit andere schooljaren en ter voorkoming van tekorten op het huidige (school)jaar. De spaarsaldi van voorgaande schooljaren worden langzaam afgebouwd. In 2022 is door de extra subsidie geen afname gerealiseerd.

(Voor)School Maatschappelijk Werk ((V)SMW)

Doel van het (V)SMW is het bieden en/of regelen van school gebonden zorg- en hulpverlening aan kinderen/leerlingen en hun ouders/ verzorgers en het ondersteunen van de (voor)schoollocatie binnen de zorgstructuur waarvan de (v)SMW'er deel uitmaakt. De (V)SMW'er biedt kortdurende hulpverlening, toeleiding naar hulp en schoolondersteuning (ondersteuning aan de leerkracht en in de klas).

In mei 2022 is de subsidie over 2021 vastgesteld door de gemeente conform de beschikking en verantwoording. De verantwoording over 2022 is in maart 2023 ingediend bij de gemeente. Activiteiten conform de aanvraag zijn uitgevoerd.

Vroeg en Voorschoolse Educatie (VVE)

De peuterspeelzalen worden bekostigd vanuit de gemeentelijke subsidie VVE. Het doel is een 'vliegende start' realiseren voor twee- en driejarige kinderen. Alle peuterspeelzalen bieden 960 uur voorschoolse educatie aan. De subsidie wordt verleend op basis van het aantal groepen. In 2022 zijn 30 groepen door de gemeente bekostigd.

In mei 2022 is de verantwoording over 2021 goedgekeurd door de gemeente. De verantwoording over 2022 is in maart 2023 ingediend bij de gemeente.

Integrale beschikking Rotterdams Onderwijsbeleid

De subsidie wordt verleend ten behoeve van de uitvoering van activiteiten/prestaties in het kader van Schoolontwikkelingsbudget, dagprogrammering CZ, burgerschapsinitiatieven, Rotterdamse Lerarenbeurs, vermindering ervaren werkdruk, talentscouting, zij-instroom, schakelklassen, ouderbetrokkenheid en duurzame inzet leraren. De subsidie over 2020/2021 is in juli 2022 definitief vastgesteld door de gemeente. De afrekening over het schooljaar 2021/2022 is eind januari 2023 ingediend bij de gemeente. De activiteiten zijn als gevolg van corona en de krapte op de arbeidsmarkt deels niet uitgevoerd.

NPO

Het Nationaal Programma Onderwijs is er voor herstel en ontwikkeling van het onderwijs tijdens en na corona. Met dit extra geld kunnen scholen hun leerlingen en leraren helpen coronavertragingen aan te pakken. Met het uitvoeren van een schoolscan hebben scholen zicht gekregen op vertragingen en behoeften bij hun leerlingen en naar aanleiding daarvan keuzes gemaakt uit de 'menukaart' met interventies. Aan het begin van het schooljaar 2021/2022 zijn begrotingen/plannen opgesteld op basis van de gemaakte keuzes. De plannen zijn begin van het schooljaar 2022/2023 geëvalueerd en bijgesteld. Hierbij is rekening gehouden met de verlengde bestedingstermijn tot juli 2025.

Professionalisering en begeleiding starters en schoolleiders

Deze bijzondere bekostiging levert een bijdrage aan de professionalisering van personeel en de begeleiding van startende leraren en schoolleiders. De school stelt een bestedingsplan op en legt dit ter instemming voor aan de personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad. De gelden worden ingezet voor nascholing en coaching en begeleiding. De coaching en begeleiding vinden plaats door zowel interne als externe coaches.

Opstellen meerjarenbegroting

Sinds 2019 wordt gewerkt met een ontwikkelagenda die met de jaren meer inhoud heeft gekregen aan de hand van de strategische keuzes en waarin de koppeling tussen de ontwikkelthema's en de inzet van middelen zichtbaarder wordt. Daarnaast wordt van iedere school meerjarenbegrotingen gevraagd op het gebied van ICT, onderwijsleerpakket en meubilair en vijfjaarlijks wordt de dotatie aan de onderhoudsvoorziening herrekend.

Investeringsbeleid

De schooldirecties stellen een meerjarige begroting op voor de investeringen in onderwijsleerpakket, ICT en meubilair.

De realisatie van de investeringen ten opzichte van de geplande investeringen blijft ook dit jaar weer opvallend achter. Voor wat betreft het onderwijsleerpakket is de vervanging van

methoden uitgesteld vanwege de tijdsinspanning die het kost om te komen tot een keuze voor een nieuwe methode en deels zijn methodes omgezet naar jaarlijkse kosten in plaats van een eenmalige aanschaf. Materialen zijn deels aangeschaft vanuit de subsidie NPO, waardoor ze niet uit de investeringsbegroting zijn bekostigd.

Investerings op bovenschol niveau worden verwoord en onderbouwd in de meerjarenbegroting.

Treasury

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het treasurymanagement van de stichting. Het treasurybeleid is in een statuut vastgelegd. De algehele doelstelling voor de treasuryfunctie bij PCBO is dat deze de financiële continuïteit van de organisatie waarborgt. Het beleid is erop gericht om een zo hoog mogelijk rendement te combineren met een zo laag mogelijk risico. Deze afweging wordt meegenomen in de productkeuze naar aard, looptijd en beschikbaarheid van middelen. Vanwege de negatieve rente op spaarrekeningen is PCBO in 2020 overgestapt naar schatkistbankieren. De publieke middelen staan op een rekening-courant bij het Rijk.

De obligatieportefeuille is gesplitst in een privaat en een publiek deel. Het private deel zal worden belegd volgens een matig defensief risicoprofiel. De publieke beleggingen worden afgebouwd.

Het treasurystatuut voldoet aan de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 6 juni 2016, nr. WJZ/800938, houdende regels voor onderwijsinstellingen omtrent het uitzetten van gelden, het aangaan van leningen en het aangaan van verbintenissen voor financiële derivaten en de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 5 december 2018, nr. FEZ/1402273, houdende wijziging van de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 in verband met aanpassing van de definitie van lidstaat in relatie tot de voorwaarden met betrekking tot het aangaan van leningen. Klik [hier](#) voor het treasurystatuut.

In 2022 zijn 3 leningen afgelost in de publieke portefeuille en 1 lening is verkocht. In de private portefeuille hebben wijzigingen plaatsgevonden binnen het Duurzaamfondsenmandaat en het Duurzaam Beleggenmandaat. De overige private middelen worden alleen kortlopend weggezet op spaarrekeningen bij solide banken.

	31-12-2021	31-12-2022	
Vast rentende obligaties met looptijd 2022 resp. 2023-2033, waarde	4.582.034	3.734.072	publiek
duurzaam fondsen mandaat	2.056.120	2.326.181	privaat
duurzaam beleggen mandaat	1.508.114	2.427.987	privaat
Spaarrekeningen, saldi	5.399.326	5.306.917	privaat
Schatkistbankieren	34.210.159	42.238.075	
Betaalrekeningen, saldi	7.132	18.127	
Kassaldi	9.542	8.991	
De obligaties vallen vrij in nominale waarde (x € 1.000) in 2023: 591, 2024: 400, 2025: 800, 2026: 950, 2027: 700 en 2033: 500			

Allocatie van middelen

De budgetten worden per school berekend. De ontvangen subsidies worden over de verschillende beleidsterreinen verdeeld op basis van de berekeningsgrondslagen waarna budgethouders op basis van hun plannen reallocaties kunnen voorleggen aan het college van bestuur.

De bekostiging voor de leerling-afhankelijke programma's van eisen en de personele bekostiging worden in formatie- en exploitatieoverzichten verder uitgewerkt en de daarin genoemde budgetten zijn voor de school taakstellend op de middellange termijn. Hierdoor

wordt het mogelijk om budgetten over meerdere jaren te verdelen. Voor fluctuaties in de uitgaven worden reserves aangehouden.

Op basis van de keuze voor deze vorm van financieel beleid worden de jaarlijkse vergoedingen van het rijk voor de volgende zaken aangewend:

- ter bestrijding van de jaarlijkse exploitatiekosten van de scholen in personele en materiële zin;
- toevoeging van een deel van de vergoeding aan voorzieningen of aan de reserve ter dekking van een mogelijke meerjarenbegroting.

Met ingang van de vereenvoudigde bekostiging per 2023 wordt het allocatiepercentage vastgesteld door de kosten van de bestuursbrede begroting om te zetten in een percentage van de basisbekostiging inclusief de onderwijsachterstandsmiddelen. In de bestuursbrede begroting zijn opgenomen de kosten voor centraal afgedekte risico's, het bestuurskantoor en de huisvestingslasten.

De allocatie zal jaarlijks bij het opstellen van de meerjarenbegroting worden geactualiseerd.

Onderwijsachterstandsmiddelen

De onderwijsachterstandsmiddelen worden conform de bekostigingsmethodiek op basis van schoolscores van het CBS over de scholen verdeeld.

De middelen worden ingezet voor (extra) personele inzet.

Binnen PCBO is een leernetwerk van directeuren ontstaan, het CZ Meesterlab. Binnen dit Meesterlab wordt nagedacht over het bestrijden van achterstanden door kwalitatief goed onderwijs en het binden en boeien van leerkrachten voor scholen op Zuid. Hierbij is uitgangspunt dat elke school dit doet vanuit de eigen ontwikkelingsfase. Op initiatief van het Meesterlab is in 2021 een regionale kennisagenda tot stand gekomen. Opleidingsinstituten, onderzoeksinstellingen en scholen werken samen aan onderwijsontwikkeling in de scholen. In 2022 is een start gemaakt met de uitvoer van de agenda onder de naam Leerschool Rotterdam-Zuid, voor een nadere beschrijving zie hoofdstuk 4.1.

CONTINUÏTEITSPARAGRAAF

De volgende onderdelen uit de continuïteitsparagraaf zijn opgenomen in de verantwoording op het financieel beleid:

Prognose voor medewerkers en leerlingen in hoofdstuk 6.1.

Meerjarenbegroting in hoofdstuk 6.2.

De rapportage van het toezichthoudend orgaan is opgenomen in het verslag intern toezicht.

De functies en verantwoordelijkheden van toezichthouder, bestuur en directie zijn beschreven in een toezichtskader, bestuursreglement, managementstatuut, functiebeschrijvingen en overige beleidsdocumenten.

De financiële risico's worden beheerst door het opstellen van een begroting en periodieke managementrapportages. Ter voorkoming van fraude wordt het vier ogen principe toegepast. De beheersing van de onderwijskwaliteit wordt beschreven in onze kwaliteitscyclus.

Risico's kunnen voor PCBO leiden tot materiële of immateriële schade. Ook kunnen risico's ervoor zorgen dat wij worden belemmerd bij het verwezenlijken van doelstellingen. Daarmee kunnen risico's het geven van goed onderwijs in de weg staan. Wij zijn ons dan ook bewust van het belang van risicomanagement. Het vergt voortdurend aandacht om adequaat inhoud en vorm te geven aan het monitoren van risico's met behulp van een risicobeheersingssysteem. De risico's zijn talrijk en spelen zich op verschillende niveaus binnen en buiten de organisatie af. Risico's zijn volop zichtbaar, maar soms ook vrij onzichtbaar. Risico's kunnen schuilen in processen, methoden, administratieve aanpakken, een aanpassing in de strategie, de externe omgeving, maar ook in gedrag en houding.

Belangrijkste risico's en onzekerheden

De genoemde complexiteit en de turbulente periode die achter ons ligt hebben ervoor gezorgd dat het inrichten van een risicobeheersingssysteem nog geen voldongen feit is. Hetgeen niet wil zeggen dat wij geen oog hebben voor het beheersen van risico's. Voordat wij daar een opsomming van geven beschrijven wij het soort risico's die kunnen optreden.

Vermijdbare risico's

Interne risico's die te beheersen zijn en die in principe vermijdbaar of te voorkomen zijn. Voorbeelden zijn onjuist en/of onethisch handelen van medewerkers of risico's in routinematige operationele processen. Deze risico's moeten proactief gemanaged worden door (het regelmatig) checken van processen en regels rondom gedrag en besluitvorming.

Strategische risico's

Deze risico's ontstaan door een door de organisatie gekozen strategie en zijn daarmee vrijwillig aangegane risico's. Risico's en de vermoedelijke opbrengsten van de gekozen strategie worden hierbij afgewogen. De meerwaarde van een strategie maakt dat de risico's als onvermijdelijke keerzijde van de strategie worden gezien. Bij deze risico's dient natuurlijk wel de kans van optreden en/of hun mogelijke impact te worden verkleind. Bij deze risico's dient een terugkerende dialoog te worden georganiseerd.

Externe risico's

Dit zijn niet beïnvloedbare, van buiten de organisatie komende risico's. Denk hierbij bijvoorbeeld aan macro economische, politieke, demografische omstandigheden. Deze risico's dienen te worden geïnventariseerd te worden en ook hier dient een dialoog over plaats te vinden.

	Onderwerp	Beheersingsactiviteiten
Vermijdbare risico's	Informatie en communicatie technologie Privacy Gezonde huisvesting Gezondheidsmanagement	- Implementatie zorgeloos in de Cloud - Opdracht ICT-security check - Implementatie IBP-beleid - Ventilatieonderzoek - Verzuimbeleid - Start vitaliteitsbeleid - Herverzekering eigen risico WGA
Strategische risico's	Kwaliteit van onderwijs Personeelsplanning	- Visie op leren - Beschrijving kwaliteitscyclus - Voorbereiding en start "slim Organiseren" - Implementatie communicatieplan - Visie goed werkgeverschap
Externe risico's	Demografische ontwikkelingen Politieke omstandigheden	- Diverse analyses gebiedsontwikkelingen - Deelname aan landelijke en stedelijke gremia

In voorkomend geval geven we aandacht aan opgetreden risico's. Deze risico's worden ingebed in een systeem en ingeval van majeure beleidsvoornemens wordt een risicoafweging inzichtelijk gemaakt.

De Galangroep heeft een voorstel geschreven voor een concrete aanpak van risicomanagement binnen PCBO. De volgende stappen zullen in 2023 worden doorlopen:

- Strategische risicoanalyse: plaats risico's in het licht van de missie, kerncompetenties en strategische initiatieven van PCBO
- Risico-inventarisatie PCBO: risico's primair proces (de scholen), in het collectief (stafbureau), en in projecten
- Prioritering van risico's op basis van kans en impact analyse en risicobereidheid – wat vraagt aandacht?
- Aanpak hoe om te gaan met risico's (accepteren, ontwijken, mitigeren etc.)

Planning- en Control

In 2020 is voor de formatieplanning nieuwe software op het bestuursbureau geïmplementeerd. Op verzoek van de schoolleiders is het programma door de corona-epidemie nog niet op de scholen in gebruik genomen. Met behulp van externe inzet zal deze software in 2022/2023 worden ingezet ten behoeve van onze scholen en worden uitgebreid met de materiële bekostiging.

CAPISCI maakt budgetbeheer op schoolniveau makkelijker, zodat directeuren beter in staat zijn om hun financiële stand van zaken te beheren. Hiermee wordt het eigenaarschap en de financiële bewustwording bij directeuren versterkt.

Risicomanagement moet aansluiten bij de bestaande werkwijze in de organisatie.

Onderstaande tabel bevat de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen:

Omschrijving Risico	Gevolgen	Mitigerende maatregelen
tekort aan leraren	tekort aan kwalitatief goed personeel	actieve samenwerking met PABO's, traject voor zij-instromers, begeleiding voor starters, nadenken over alternatieve onderwijsconcepten
Resultaat: In 2022 zijn via het zij-instroomtraject, flexibele PABO en verkorte deeltijd 27 personeelsleden gestart. 8 zij-instromers hebben hun diploma behaald en zijn als bevoegd leerkracht benoemd.		
tekort aan directeuren	tekort aan kwalitatief goed personeel	intern opleidingstraject /kweekvijver
Resultaat: Afgelopen jaren zijn regelmatig (adjunct-)directeuren benoemd vanuit de eigen kweekvijver.		
oplopend verzuim	discontinuïteit van het onderwijs	actief casemanagement door de verzuimcoördinator en leidinggevend
Resultaat: Ons verzuimpercentage is licht gedaald van 5,51% naar 5,1%		
afnemend leerlingaantal	teruglopende inkomsten en teruglopend marktaandeel	in begroting en formatie sturen op aantal groepen en aantal medewerkers, inzet adviseur marketing en communicatie
Resultaat: Wisselend succes blijkend uit de marktaandeelbeschrijving zoals die begin 2022 is opgesteld.		
binnenklimaat voldoet niet aan richtlijnen	gezondheidsrisico's en slechtere prestaties leerlingen	ventilatie verbeteren en luchtkwaliteit monitoren
Resultaat: De scholen zijn in 2021 uitgerust met CO2-meters zodat leerkrachten zicht hebben op de luchtkwaliteit in de lokalen. Voorts zijn bouwkundige aanpassingen aangebracht waardoor school voldoen aan de gestelde norm.		
onderwijskwaliteit niet op orde	tegenvallende resultaten leerlingen	zichhouden op en verbetering van de kwaliteit (zie § 4.1)
Resultaat: De definitie van kwaliteit is 2021 uitgewerkt. Wanneer scholen hun doelen niet dreigen te halen worden verbeterplannen opgesteld. PCBO heeft 2 scholen met de waardering goed van de inspectie en geen zwakke scholen.		

Verder blijven we werken aan bewustwording onder medewerkers van privacy en cybersecurity. Cyberincidenten kunnen reputatieschade opleveren en ook de continuïteit van het onderwijs in gevaar brengen. In het najaar van 2022 heeft een vervolgonderzoek plaatsgevonden naar aanleiding van de in 2021 uitgevoerde technische security test. De test is uitgevoerd op het bestuursbureau en 2 scholen. We hebben kennisgenomen van de, deels verwachte bevindingen en er zijn vervolgacties ingepland.

Het is de bedoeling dat het normenkader IBP in het schooljaar 2023/2024 wordt ingevoerd en dat het een bindend karakter krijgt. Aan het begin van dat schooljaar moeten scholen een eerste nulmeting uitvoeren op basis van de normen. Zodoende weten ze op welke trede van de ladder ze staan en welke stappen ze moeten zetten om de dataveiligheid naar een hoger niveau te tillen en aan de normen te voldoen. Naar verwachting krijgen ze daar een aantal jaren de tijd voor.

Verantwoording van de financiën

Dit hoofdstuk verantwoordt de financiële staat van het bestuur. Het geeft de belangrijkste financiële gegevens weer en is los van de jaarrekening te lezen. De eerste paragraaf geeft een analyse van de staat van baten en lasten en de balans. In de tweede paragraaf komt de financiële positie van het bestuur aan bod.

Staat van baten en lasten en balans

	Vorig jaar (T-1) 2021	Begroting verslagjaar (T) 2022	Realisatie verslagjaar (T) 2022	Verschil verslagjaar t.o.v. begroting	Verschil verslagjaar t.o.v. vorig jaar
BATEN					
Rijksbijdragen	60.469.760	62.910.000	69.939.039	7.029.039	9.469.279
Overige overheidsbijdragen en subsidies	10.249.514	10.699.000	10.113.029	-585.971	-136.485
Baten werk in opdracht van derden	0	0	0	0	0
Overige baten	1.194.135	715.000	1.798.778	1.083.778	604.643
TOTAAL BATEN	71.913.409	74.324.000	81.850.846	7.526.846	9.937.437
LASTEN					
Personeelslasten	52.644.385	65.042.000	63.942.676	-1.099.324	11.298.291
Afschrijvingen	1.287.102	1.355.000	1.454.356	99.356	167.254
Huisvestingslasten	5.288.370	4.854.000	4.883.392	29.392	-404.978
Overige lasten	7.279.172	6.752.000	7.765.856	1.013.856	486.684
TOTAAL LASTEN	66.499.029	78.003.000	78.046.280	43.280	11.547.251
SALDO					
Saldo baten en lasten	5.414.380	-3.679.000	3.804.566	7.483.566	-1.609.814
Saldo financiële baten en lasten	78.684	95.000	212.965	117.965	134.281
Saldo buitengewone baten en lasten	0	0	0	0	0
TOTAAL RESULTAAT	5.493.064	-3.584.000	4.017.531	7.601.531	-1.475.533

Verschillen ten opzichte van de begroting

Het voordelig verschil van € 7,6 miljoen tussen het gerealiseerde en begrote resultaat is in grote lijn te verklaren door de hogere indexatie als begroot en doordat er meer (project-)subsidies binnenkwamen dan er besteed konden worden. Personeel (zowel in loondienst als externe inhuur) is niet in afdoende mate te werven, terwijl de hoeveelheid subsidies is toegenomen t.o.v. begroting. Daarmee sluit PCBO R'dam aan bij de trend die gaande is bij alle PO-besturen in alle grote steden.

In de Rijksbijdragen zijn subsidies opgenomen voor diverse onderwerpen, zoals personele lumpsumvergoeding, materiële instandhouding, impuls gelden, professionalisering en groeibekostiging. Er is bekostiging ontvangen voor slim organiseren en het Nationaal Programma Onderwijs welke bedragen pas in de loop van 2022 bekend werden.

De gemeentelijke subsidie voor Rotterdams Onderwijs Beleid wordt deels teruggestort omdat activiteiten niet zijn uitgevoerd als gevolg van corona.

Het verschil in de overige baten heeft o.a. betrekking op een boekwinst bij de verkoop van een huis, subsidie voor intensivering kansengelijkheid, extra subsidies doorstroomprogramma en de inkomsten voor maatwerkbudgetten van het samenwerkingsverband PPO.

De personele lasten zijn lager dan begroot doordat zowel eigen personeel als ingehuurd personeel lastig te werven waren en niet alle begrote scholing is gerealiseerd. De gemiddelde personeelslast wel gestegen als gevolg van de CAO wijzigingen en extra uitgekeerde reiskostenvergoeding.

Bij de huisvestingslasten zijn de kosten voor schoonmaak en energie lager dan begroot, terwijl de kosten voor onderhoud hoger zijn dan begroot door prijsaanpassingen. Er is een extra dotatie gedaan aan de voorziening onderhoud in verband met werkzaamheden welke niet zijn opgenomen in het onderhoudsplan.

De overige lasten bestaan voornamelijk uit kosten met betrekking tot de materiële inzet van de gemeentelijke subsidies, maatwerkbudgetten en overige subsidies, leermiddelen en inventaris. De materiële inzet is hoger dan begroot door de inkoop van activiteiten o.a. vanuit NPO middelen en dotaties voor de voorziening schoolplein.

Verschillen ten opzichte van vorig jaar

De totale Rijksbijdragen zijn gestegen in vergelijking met 2021 door de wijziging van de bekostigingsbedragen en hogere NPO subsidie (heel jaar tov 5 maanden in 2021).

De overige overheidsbijdragen en subsidies zijn iets gedaald doordat een aantal activiteiten in het kader van het Rotterdams onderwijsbeleid geen doorgang hebben gevonden door personeels- en tijdgebrek.

De personele lasten zijn hoger door de loonstijging en arbeidsmarkttoelage en meer inhuur van extern personeel.

Binnen de huisvestingslasten wordt de daling veroorzaakt door de eenmalige bijdrage aan de renovatie van de Pniël in 2021.

Bij de overige lasten zit de stijging vooral op de post overige lasten. Door de NPO subsidie zijn de uitgaven voor de inkoop van activiteiten toegenomen.

	Realisatie vorig jaar (T-1) 2021	Realisatie verslagjaar (T) 2022
ACTIVA		
VASTE ACITVA		
Materiële vaste activa	6.433.206	6.637.235
Financiële vaste activa	7.496.722	7.902.478
Totaal vaste activa	13.929.928	14.539.713
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen	4.815.278	3.530.302
Kortlopende effecten	650.000	586.216
Liquide middelen	39.626.295	47.572.110
Totaal vlottende activa	45.091.573	51.688.628
TOTAAL ACTIVA	59.021.501	66.228.341
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN		
Private reserve	8.884.608	9.168.864
Bestemmingsreserves privaat	934.677	572.591
Bestemmingsreserves publiek	30.515.605	34.679.822
Overige reserves en fondsen	179.542	110.686
Totaal eigen vermogen	40.514.432	44.531.963
VOORZIENINGEN	10.543.253	11.867.551
LANGLOPENDE SCHULDEN	39.937	35.929
KORTLOPENDE SCHULDEN	7.923.879	9.792.898
TOTAAL PASSIVA	59.021.501	66.228.341

Mutaties ten opzichte vorig jaar

Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa bestaan uit investeringen, desinvesteringen en afschrijvingen.

De investeringen in 2022 bestaan voor

- € 285.000 uitbreiding waterschip
- ca. € 586.000 uit ICT, waaronder digitale schoolborden, laptops en aanleg wifi-netwerk,
- ca. € 571.000 uit meubilair,
- ca. € 154.000 onderwijsleermethoden,
- ca. € 31.000 vervoersmiddelen
- en zonnepanelen voor € 57.000.

Daarentegen is ook gedesinvesteerd voor een oorspronkelijke aanschafwaarde ad € 1.151.500, opgebouwd uit € 14.500 inzake woning, € 470.000 aan ICT-middelen, € 222.000 aan meubilair, € 445.000 aan onderwijsleermethoden. De boekwaarde van de totale desinvesteringen bedroeg ca. € 96.000.

Financiële vaste activa

De private effecten bestaan per jaareinde uit een duurzaam fondsenmandaat en een duurzaam beleggen mandaat. De publieke portefeuille bestaat uit obligatieleningen van diverse financiële instellingen en een staatsobligatielening. Vanwege het niet voldoen aan de voorwaarden van de regeling beleggen en belenen is 1 obligatielening verkocht. In 2023 zal een bedrag van € 590.756 nominaal worden afgelost. Deze leningen zijn verplaatst van de financiële vaste activa naar de kortlopende effecten.

Vorderingen

De vorderingen bestaan uit vorderingen op de gemeente in verband met het betaalritme, het rijk voor de bekostiging asielzoekerskinderen, huren, subsidies en voorgeschooten kosten.

Het totale saldo van de vorderingen is met € 1.285.000 gedaald ten opzichte van 2021. De afname van de debiteuren betreft de vordering inzake het betaalritme op het Rijk. De daling wordt deels weer opgeheven door de stijging van de vordering op de gemeente betreffende voorgeschooten kosten van renovatie/bouwprojecten.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn in 2022 per saldo met ruim € 7.900.000 toegenomen. Voor de verklaring hiervan wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is per saldo met € 4,0 miljoen toegenomen. De grootste fluctuaties betreffen de reserves personeel, NPO en onderwijsvernieuwingen. De stijging van de personele reserves ad € 1,0 miljoen is o.a. het gevolg van de toename van de schoolreserves doordat vacatureruimte niet kon worden ingevuld noch met intern noch met extern personeel € 2,6 mln. Scholen hebben 0,6 mln uit de personele reserves laten alloceren naar materiele reserves. De bovenschoolse reserves zijn afgenomen door extra uitbetaalde arbeidsmarkttoelage € 1,0 mln.

De toename van de reserve onderwijsvernieuwingen betreft voornamelijk de inzet van spaartegoeden voor toekomstige ict uitgaven € 0,6 mln.

De nog te besteden NPO-middelen van € 1,7 miljoen zijn toegevoegd aan de aparte bestemmingsreserve.

Voorzieningen

De voorzieningen betreffen een voorziening voor jubilea, onderhoud, eigendomsgebouwen, schoolpleinen, langdurige arbeidsongeschiktheid.

- In de voorziening voor meerjarig onderhoud van de schoolpanden zijn het binnen- en het buitenonderhoud opgenomen. De dotatie vindt plaats op basis van de in 2018 geactualiseerde planning. Op basis van gewijzigde regelgeving omtrent de opbouw van de voorziening onderhoud is in 2018 een extra dotatie gedaan. Hierbij is rekening gehouden met een opbouw per gebouw, maar nog niet per onderhoudscomponent. De dotatie wordt gevoed vanuit de jaarlijkse inkomsten voor meerjarig binnen- en buitenonderhoud vanuit het Rijk en de gemeente. De kosten voor groot onderhoud worden ten laste van de voorziening gebracht. In 2023 wordt de meerjarenplanning geactualiseerd.
- In de voorziening onderhoud eigendomsgebouwen zijn het binnen- en buitenonderhoud opgenomen van het kantoorpand, de vergaderlocatie en de woonhuizen. Ook hierbij is rekening gehouden met een opbouw per gebouw, maar niet per onderhoudscomponent.

- De voorziening langdurige arbeidsongeschiktheid betreft kosten in verband met het vertrek van medewerkers in het kader van arbeidsongeschiktheid voor zover deze niet gedekt zijn door de afgesloten WGA-verzekeringen, zijnde het eigen behoud op de stop-losverzekering van Loyalis. De in 2022 betaalde uitkeringen vallend onder deze verzekering zijn ten laste van de voorziening gebracht.
- De voorziening jubilea betreft kosten in verband met de gratificaties voor 25- en 40-jarige onderwijsjubilea. De dotatie aan de voorziening jubilea is gebaseerd op de gewenste grootte aan het einde van het kalenderjaar op grond van het aantal formatieplaatsen. De onttrekkingen bestaan uit de in het verslagjaar uitgekeerde gratificaties.

De voorziening groot onderhoud is toegenomen, de dotatie voor toekomstige uitgaven is hoger dan de gerealiseerde uitgaven in 2022. De vrijval betreft het pand van het Westpunt. De dotatie aan de voorziening schoolpleinen is gebaseerd op plannen van de scholen voor de herinrichting van hun plein.

Schulden

De schulden bevatten diverse posten zoals de handelscrediteuren, te betalen loonbelasting, een reservering voor vakantiegeld en overlopende passiva. De totale schulden zijn ca. € 1,9 miljoen toegenomen ten opzichte van 2021. De toenames betreffen voornamelijk de schulden aan de belastingdienst en het pensioenfonds als gevolg van de salarisverhogingen € 0,35 miljoen en de reservering vakantiegeld € 0,3 miljoen, de nieuwe reservering voor de bindingstoelage € 0,15 miljoen, OCW subsidie basisvaardigheden € 0,35 miljoen, de handelscrediteuren € 0,3 miljoen en de vooruit ontvangen termijnen m.b.t. subsidie intensivering en verbreding regionale samenwerking kansengelijkheid € 0,4 miljoen en subsidie zij-instroom (g5) € 0,15 miljoen. Ook alle overige schulden zijn gewijzigd.

FINANCIËLE POSITIE

Kengetallen

Kengetal	Realisatie Verslagjaar (T-1)	Realisatie Verslagjaar (T)	Begroting T+1	Begroting T+2	Begroting T+3	Signaleringswaarde
	2021	2022	2023	2024	2025	
Solvabiliteit 2 (Eigen vermogen + voorzieningen) / Balanstotaal	0,87	0,85	0,85	0,84	0,82	Ondergrens: < 0,3
Weerstandvermogen Eigen vermogen / totale baten (incl. financiële baten)	0,56	0,54	0,50	0,49	0,44	
Liquiditeit Vlottende activa / Kortlopende schulden	5,69	5,28	4,37	3,78	4,37	Ondergrens: 0,75 (bij totale baten boven €12 mln)
Absolute omvang liquide middelen (in miljoen)	€ 39,6	€ 47,6	€ 41,7	€ 38,5	€ 32,5	€ 100.000
Huisvestingsratio (Huisvestingslasten + afschrijving gebouwen/terreinen) / totale lasten	8,0%	6,3%	8,6%	6,8%	6,9%	
Rentabiliteit Resultaat / totale baten (incl. financiële baten) * 100%	7,62%	4,89%	-5,75%	-4,25%	-4,32%	
Reservepositie (o.b.v. signaleringswaarde OCW) (Feitelijk publiek eigen vermogen -/ Signaleringswaarde publiek eigen vermogen) / totale baten	28,1%	28,8%	24,7%	22,3%	17,7%	Bovengrens: > 0

Kengetal	Realisatie Verslagjaar (T-1)	Realisatie Verslagjaar (T)
	2021	2022
Solvabiliteit 2 excl. privaat vermogen	0,84	0,83
Weerstandvermogen excl. privaat vermogen	0,43	0,42
Liquiditeit excl. privaat vermogen	4,45	4,28

Toelichting op de financiële positie

Alle kengetallen voldoen aan de door de inspectie gestelde waarden waarbij de reservepositie onderwerp van gesprek blijft.

De solvabiliteit is gelijk gebleven ondanks de stijging van het eigen vermogen omdat ook het balanstotaal is toegenomen.

De rentabiliteit is in 2022 lager dan in 2021 doordat de totale baten zijn toegenomen o.a. als gevolg van de NPO subsidie die dit jaar voor het hele jaar is ontvangen. In de komende jaren zullen de subsidies verder worden ingezet waardoor negatieve cijfers worden begroot.

De liquiditeitsratio is in 2022 gestegen door de toenames van de kortlopende effecten en de liquide middelen. De stijging van de liquide middelen wordt voornamelijk veroorzaakt door het positief resultaat.

Het weerstandsvermogen is licht gedaald ten opzichte van 2021, omdat de baten in verhouding harder zijn gestegen dan het eigen vermogen.

De huisvestingsratio valt met 6,3% binnen de in de sector gebruikelijke grens van 10% en ligt lager dan vorig jaar omdat de huisvestingslasten zijn gedaald, terwijl de totale lasten zijn gestegen.

Reservepositie

Vanaf 2016 is de financiële positie van PCBO gestaag opgelopen. De hoofdoorzaken zijn onvoorziene financiële bijdragen vanuit OCW en niet ingezette personele middelen vanwege krapte op de arbeidsmarkt. In 2022 zijn wederom extra subsidies ontvangen, terwijl personeel werven erg lastig was. Als gevolg hiervan zijn de middelen in 2022 toegenomen en verloopt de afbouw minder snel dan gepland en we wenselijk achten.

In juni 2020 heeft de minister een brief aan de Tweede Kamer gezonden over signaleringswaarden voor mogelijk bovenmatig publiek vermogen van onderwijsinstellingen. Aanleiding voor deze brief is de conclusie van de inspectie van het onderwijs dat de reserves van onderwijsinstellingen geleidelijk toenemen. In de brief wordt een toelichting gegeven op de berekening van de signaleringswaarde en wordt een proces beschreven om schoolbesturen te stimuleren hun reserves af te bouwen. Ingeval een schoolbestuur daar geen gehoor aan geeft zullen nog vast te stellen handavingsmaatregelen worden getroffen.

De signaleringswaarde voor het mogelijk bovenmatig publiek eigen vermogen is voor PCBO 3,1 en wordt berekend door het publiek eigen vermogen (€ 34,8 mln) te delen door het normatief eigen vermogen (€ 11,1 mln). Bij een waarde van 1,0 is geen sprake van een mogelijk bovenmatig eigen vermogen.

Signalering mogelijk bovenmatige reserves (OCW/IvHO) (x 1.000)	Realisatie Verslagjaar (T-1)	Realisatie Verslagjaar (T)	Begroting T+1	Begroting T+2	Begroting T+3
	2021	2022	2023	2024	2025
A. Feitelijke publiek eigen vermogen					
Eigen vermogen	€ 40.514	€ 44.532	€ 39.924	€ 36.714	€ 33.398
minus: Privaat eigen vermogen	€ 9.819	€ 9.741	€ 9.103	€ 9.037	€ 8.971
Totaal	€ 30.695	€ 34.791	€ 30.822	€ 27.678	€ 24.428
B. Signaleringswaarde publiek eigen vermogen					
1.a Boekwaarde materiële vaste activa (excl. gebouwen)	€ 5.976	€ 5.936	€ 5.936	€ 5.936	€ 5.936
1.b (Aanschafwaarde gebouwen * 50%) * 1,27	€ 901	€ 1.073	€ 1.073	€ 1.073	€ 1.073
2. Liquiditeitsbuffer	€ 3.603	€ 4.107	€ 4.009	€ 3.781	€ 3.837
totaal	€ 10.480	€ 11.116	€ 11.018	€ 10.789	€ 10.846
Signalering mogelijk bovenmatig publiek eigen vermogen	€ 20.215	€ 23.675	€ 19.804	€ 16.888	€ 13.581
als % van totale baten	28,1%	28,8%	24,7%	22,3%	17,7%

Onderdeel van dit mogelijk bovenmatig publiek vermogen zijn de bestemmingsreserves voor onderwijsleerpakket, ICT, meubilair, werkdrukmiddelen en professionaliseringsgelden ten

behoefte van schoolleiding.

De scholen hebben meerjarenplannen opgesteld voor de inzet van de reserves onderwijsleerpakket, ICT en meubilair met een horizon van 20 jaar. Ook voor de inzet van de werkdrukmiddelen zijn plannen opgesteld, deze zijn nog niet volledig uitgevoerd o.a. als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt en alle inzet die is gedaan op het inlopen van leerachterstanden. De professionaliseringsgelden zijn bestemd voor de schoolleiders om ruimte te geven voor hun ontwikkeling. In onderstaand schema zijn deze bestemmingsreserves en de begrote verliezen volgens de meerjarenbegroting verwerkt in een afbouwscenario.

Afbouwscenario bovenmatig publiek vermogen (x 1.000)	
Mogelijk bovenmatig publiek eigen vermogen	€ 23.675
<i>Bijstellingen o.b.v. analyse balans</i>	
Oneigenlijke reserves (af te rekenen subsidies)	€ -970
<i>Bestemmingsreserves:</i>	
OLP/ICT/Meubilair (meerjarenplannen)	€ -4.789
Werkdrukmiddelen/Professionalisering	€ -941
Subtotaal	€ 16.975
begrote verliezen 2023 t/m 2026 volgens meerjarenbegroting*	€ -14.723
Mogelijk bovenmatig vermogen	€ 2.252

* zie meerjarenbegroting in § 6.2 incl. een begroot verlies voor 2026 van € 3.589.000

De vermogenspositie en de aanwending van de middelen komt regelmatig aan de orde in de vergaderingen met de raad van toezicht en GMR.

In deze gesprekken wordt stilgestaan bij alternatieve bestedingen van de personele middelen ingeval de begrote verliezen niet worden gerealiseerd. Immers bij een aantrekkelijke arbeidsmarkt zouden de middelen kunnen worden aangewend voor de inzet van personeel waar de scholen behoefte aan hebben.

In 2022 is een separate bijeenkomst met de raad van toezicht belegd om de financiële positie te bespreken met als kernvraag: Hoe kunnen we als PCBO onze doelstelling van voorkomen van mogelijke bovenmatige reserves realiseren in de complexe context van een krappe arbeidsmarkt en een geringe voorspelbaarheid van middelen? In 2023 is een bijeenkomst georganiseerd met een aantal schooldirecteuren om ideeën op te halen voor de inzet van extra middelen.

Continuïteitsparagraaf

In dit hoofdstuk wordt in het kader van de Regeling jaarverslaggeving minimaal drie jaar vooruitgekeken naar ontwikkelingen op belangrijke punten van beleid en organisatie. De eerste paragraaf gaat in op ontwikkelingen in meerjarig perspectief en in de tweede paragraaf komt de meerjarenbegroting van de staat van baten en lasten en de balans aan de orde. In de tabel van hoofdstuk 5 worden de kengetallen van de continuïteitsparagraaf gepresenteerd en de reservepositie.

De overige onderdelen van de continuïteitsparagraaf zijn elders opgenomen in dit verslag. De rapportage omtrent risico's en risicobeheersing staat vermeld in hoofdstuk 4 en het verslag van de Raad van Toezicht is terug te vinden in hoofdstuk 7.

ONTWIKKELINGEN IN MEERJARIG PERSPECTIEF

Leerlingen

	Vorig jaar (T-1) 1-10-2020	Verslagjaar (T) 1-10-2021	T+1 1-2-2022	T+2 1-2-2023	T+3 1-2-2024
Aantal leerlingen	6777	6708	6925	6738	6780

Het aantal leerlingen is gedaald per 1-2-2023 als gevolg van de sluiting van 2 locaties per augustus 2022. We verwachten een stabiel beeld van de ontwikkeling van het aantal leerlingen voor de komende jaren.

De gebiedsontwikkelingen zullen een verandering in de bevolking met zich meebrengen. Sinds 2019 voert een planologe analyses uit om een antwoord te bieden op de veranderende bevolkingssamenstelling in de wijken waar onze scholen zijn gevestigd.

FTE (teldatum 31-12)

Aantal FTE	Vorig jaar (T-1) 2021	Verslagjaar (T) 2022	T+1 2023	T+2 2024	T+3 2025
Bestuur / management	51,72	48,61	47,65	47,55	47,55
Personeel primair proces / docerend personeel	426,79	417,55	402,24	402,24	402,24
Ondersteunend personeel / overige deelnemers	210,12	237,84	243,38	243,18	243,18
Totaal	688,63	704,01	693,27	692,97	692,97

De verschillen tussen het verslagjaar en de toekomstige jaren komen voort uit de nog niet verlengde aanstellingen voor bepaalde tijd. Ondanks het directeurs- en lerarentekort, streven wij ernaar om de vacatures te vervullen, al dan niet via de inzet van ingehuurd krachten.

Onze inspanningen in stedelijk verband en met ondersteuning vanuit de landelijke overheid gaan onverminderd door en er zal gebruik gemaakt worden van de mogelijkheden die de Rijksoverheid ons biedt.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN EN BALANS

Meerjarenbegroting baten en lasten

	Begroting verslagjaar (T)	Realisatie verslagjaar (T)	T+1	T+2	T+3
BATEN	2022	2022	2023	2024	2025
Rijksbijdragen	62.910.000	69.939.039	68.846.000	64.613.000	65.905.000
Overige overheidsbijdragen en subsidies	10.699.000	10.113.029	10.174.000	10.000.000	10.000.000
Overige baten	715.000	1.798.778	1.038.000	888.000	738.000
TOTAAL BATEN	74.324.000	81.850.846	80.058.000	75.501.000	76.643.000
LASTEN					
Personeelslasten	65.042.000	63.942.676	68.102.000	64.720.000	66.016.000
Afschrijvingen	1.355.000	1.454.356	1.368.000	1.264.000	1.105.000
Huisvestingslasten	4.854.000	4.883.392	7.198.000	5.336.000	5.442.000
Overige lasten	6.752.000	7.765.856	8.040.000	7.421.000	7.416.000
TOTAAL LASTEN	78.003.000	78.046.280	84.708.000	78.741.000	79.979.000
SALDO					
Saldo baten en lasten	-3.679.000	3.804.566	-4.650.000	-3.240.000	-3.336.000
Saldo financiële baten en lasten	95.000	212.965	42.000	30.000	20.000
TOTAAL RESULTAAT	-3.584.000	4.017.531	-4.608.000	-3.210.000	-3.316.000

Toelichting op de meerjarenbegroting

De Rijksbijdragen zijn gebaseerd op vereenvoudigde bekostiging 2023 zoals bekendgemaakt in de publicatie vanuit CFI van oktober 2022. De inkomsten 2023 stijgen ten opzichte van de begroting 2022 door de gewijzigde bekostigingsbedragen, maar dalen ten opzichte van de prognose 2022 door de beëindiging van het Nationaal Programma Onderwijs per augustus 2023. Er is rekening gehouden met een verhoging van 1,43% van de bekostigingsbedragen op basis van het advies van de PO-raad en daarbovenop een geraamde prijsindex van 1,78%. De gemeentelijke subsidie is door de niet te beïnvloeden veranderende regelgeving lastig in te schatten. Daarom is ervoor gekozen de inkomsten te fixeren op basis van de nu bekende bedragen.

De overige baten waren afgelopen jaren door incidentele baten hoog en zijn voor de begroting genormaliseerd. De 2-jarige subsidie Thuis in Taal is in 2023 opgenomen onder de overige baten.

De personele lasten zijn gebaseerd op het huidige personeelsbestand rekening houdend met verlenging van de tijdelijke dienstverbanden, vacatureruimte, een arbeidsmarkttoelage van 10% voor de periode 1-8-2021 t/m 31-7-2023 en een geraamde salarisverhoging van 2%. Verder is rekening gehouden met de inzet van de NPO-middelen. De GPL stijgt ten opzichte van 2022 doordat de salarisverhogingen vanuit de CAO in 2022 pas meetellen voor de grondslag van het ABP jaarinkomen van 2023 en doordat het participatiefonds over de laatste 5 maanden van 2022 geen premie heft.

De afschrijvingen zijn ingeschat op basis van de huidige inventaris en de door de scholen in hun meerjarenplannen aangegeven nieuwe aanschaf van inventaris.

In de huisvestingslasten zijn voor 2023 extra uitgaven van ruim € 2 miljoen meegenomen voor de aanpassing van de ventilatie van een aantal van onze locaties meegenomen, deze zijn voor de volgende jaren niet begroot. Verder is rekening gehouden met een prijsstijging van 30%

voor de energiekosten. Voor 2024 is voor de energiekosten rekening gehouden met een verdere prijsstijging. De dotatie voor onderhoud is ook onderdeel van de huisvestingslasten. Deze dotatie is in 2019 opnieuw voor 5 jaar vastgesteld op basis van de door FD opgestelde meerjarenonderhoudsplanning en is voor deze meerjarenbegroting niet gewijzigd. De regels omtrent de componentenmethode zijn in het voorjaar van 2023 bekend geworden. In de loop van het jaar zullen nieuwe meerjarenonderhoudsplanningen worden opgesteld. Aan de hand van deze nieuwe planningen zal de dotatie worden herzien.

In de overige lasten zijn in 2023 uitgaven opgenomen in het kader van de NPO middelen en voor het project Thuis in Taal.

De financiële baten zijn gebaseerd op de afnemende obligatieportefeuille vanuit de publieke middelen en de private beleggingsfondsen.

Balans in meerjarig perspectief

	Realisatie vorig jaar (T-1) 2021	Realisatie verslagjaar (T) 2022	Begroting T+1 2023	Begroting T+2 2024	Begroting T+3 2025
ACTIVA					
VASTE ACITVA					
Materiële vaste activa	6.433.206	6.637.235	6.643.250	6.607.250	7.005.250
Financiële vaste activa	7.496.722	7.902.478	7.502.500	6.702.500	5.752.500
Totaal vaste activa	13.929.928	14.539.713	14.145.750	13.309.750	12.757.750
VLOTTENDE ACTIVA					
Vorderingen	4.815.278	3.530.302	3.530.000	3.530.000	3.530.000
Kortlopende effecten	650.000	586.216	400.000	800.000	950.000
Liquide middelen	39.626.295	47.572.110	41.706.050	38.469.550	32.517.350
Totaal vlottende activa	45.091.573	51.688.628	45.636.050	42.799.550	36.997.350
TOTAAL ACTIVA	59.021.501	66.228.341	59.781.800	56.109.300	49.755.100
PASSIVA					
EIGEN VERMOGEN					
Private reserve	8.884.608	9.168.864	9.102.500	9.036.500	8.970.500
Bestemmingsreserves privaat	934.677	572.591	0	0	0
Bestemmingsreserves publiek	30.515.605	34.679.822	30.779.500	27.677.500	24.427.500
Overige reserves en fondsen	179.542	110.686	42.000	0	0
Totaal eigen vermogen	40.514.432	44.531.963	39.924.000	36.714.000	33.398.000
VOORZIENINGEN	10.543.253	11.867.551	10.983.550	10.521.050	7.482.850
LANGLOPENDE SCHULDEN	39.937	35.929	10.250	10.250	10.250
KORTLOPENDE SCHULDEN	7.923.879	9.792.898	8.864.000	8.864.000	8.864.000
TOTAAL PASSIVA	59.021.501	66.228.341	59.781.800	56.109.300	49.755.100

Toekomstige ontwikkelingen

De materiële activa nemen in 2025 toe als gevolg van investeringen in o.a. ICT en meubilair, wat samenhangt met de oplevering van een aantal nieuwbouw- en renovatieprojecten. Voor 2023 en 2024 zijn de afschrijvingen/desinvesteringen naar verwachting nagenoeg gelijk aan de investeringen.

De beleggingen vanuit de publieke middelen worden niet herbelegd, waardoor de financiële vaste activa stapsgewijs afnemen.

De liquide middelen en het eigen vermogen vertonen een dalende trend vanwege de begrote tekorten. De tekorten zijn het gevolg van de aanwending van reserves ter ondersteuning van scholen in hun kwaliteitsontwikkeling en voor extra maatregelen op het gebied van het personeelsbeleid, m.n. proactief reageren op de arbeidsmarkt.

De afname in de voorzieningen betreft voornamelijk de onderhoudsvoorziening. De dotatie is gebaseerd op de uitgaven over een periode van 10 jaar. In 2023 t/m 2025 overtreffen de geplande uitgaven de dotatie. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de nieuwe methodiek voor het opbouwen van de onderhoudsvoorziening.

Liquiditeitsplanning (x € 1.000)	2022	2023	2024	Totaal
Ontvangsten				
Debiteuren (Rijk/Gemeente/Swv/etc)*	80.058	75.501	76.643	
Rente*	121	110	100	
Totale Ontvangsten	80.179	75.611	76.743	232.533
Uitgaven				
Crediteuren*	13.402	10.922	11.023	35.347
Lonen*	68.102	64.720	66.016	198.838
Onderhoud tlv voorziening	2.799	2.378	4.953	10.130
Investerings olp/ict/meub	1.374	1.228	1.503	4.105
Investerings financiële vaste activa	-400	-800	-950	-2.150
Diversen	768	400	150	1.318
Totale Uitgaven	86.045	78.848	82.695	247.588
Ontvangsten minus uitgaven	-5.866	-3.237	-5.952	-15.055
Saldo liquide middelen (begin jaar)	47.572	41.706	38.470	47.572
Saldo liquide middelen (einde jaar)	41.706	38.470	32.517	32.517

In de planning is geen rekening gehouden met eventuele voorschotten i.v.m. bouwactiviteiten. Dit kunnen majeure bedragen betreffen zowel in de ontvangsten (ontvangen voorschotten) als in de uitgaven (voorgeschoten kosten).

* ontvangsten en uitgaven met invloed op resultaat	-1.325	-31	-296
afschrijvingskosten	1.368	1.264	1.105
dotatie onderhoudsvoorziening	1.915	1.915	1.915
Begroot resultaat	-4.608	-3.210	-3.316

Verslag intern toezicht

Vooraf

Volgens goed gebruik legt de raad van toezicht jaarlijks publieke verantwoording af over de vormgeving van het interne toezicht bij de Stichting PCBO Rotterdam-Zuid en de activiteiten in het verslagjaar. De raad is zich bewust van de maatschappelijke discussies over de toegevoegde waarde van organisaties in de publieke sector en waakt erover dat de beschikbare middelen worden ingezet voor het primaire doel van de stichting: de ontwikkeling van de kinderen in de scholen en peuterspeelzalen, naar een toekomst in een diverse, complexe samenleving waarin zij hun passie en talenten benutten en uitstralen.

De RvT heeft grote waardering voor de wijze waarop scholen, het bestuur en het bestuursbureau de veranderende onderwijsomstandigheden telkens weer flexibel, creatief en constructief vorm en inhoud hebben gegeven.

Organisatie van het interne toezicht

De raad van toezicht bestaat uit zes leden. In 2022 bestond voor het expertisedomein ondernemerschap een vacature. Mevrouw Lewis, lid met expertisedomein HRM-beleid, is in 2022 statutair herbenoemd voor een periode van vier jaar. Van alle leden van de raad zijn de nevenfuncties in kaart gebracht, waarbij werd vastgesteld dat er geen conflicterende belangen zijn.

Samenstelling raad van toezicht in 2022

Naam	Functie	Expertisedomein	Rooster van aftreden
Mevr. J.M. Molenkamp	Voorzitter	onderwijs	1 maart 2025*
Mevr. M.P.G. Rietbergen	Vicevoorzitter	jeugdzorg en jeugdrecht	1 maart 2023*
Dhr. J. ter Maaten	lid	financiën	1 juni 2023
Mevr. M.C. Lewis	lid	HRM-beleid	1 april 2026*
Mevr. N.E. Groenewegen	lid	mens en samenleving	1 april 2023
Vacature	lid	ondernemerschap	

* 2^e termijn

Hoofd- en nevenfuncties raad van toezicht in 2022

Naam	Hoofdfunctie	Nevenfunctie
Mevr. J.M. Molenkamp	Zelfstandig adviseur en coach, geassocieerd met Charistar	Geen
Mevr. M.P.G. Rietbergen	Per 1 juni 2022: Kinderrechter Instantie: Rechtbank Amsterdam Tot 1 juni 2022:	Tot 1 juni 2022: - Lid Adviescommissie Familie- en Jeugdrecht Instantie: Nederlandse Orde van Advocaten - Lid Adviesraad Instantie: Stichting Bijzondere Curator Nederland

	Jeugdrechtsadvocaat Instantie: Meesters aan de Maas Advocaten	- Lid Raad van Advies Master Jeugdrecht Instantie: Universiteit Leiden Per 1 oktober 2022: - Lid bestuur Stichting Steunfonds Jeugdbescherming Rotterdam Gehele jaar: - Docent Jeugdrecht Instantie: SDU - Lid redactie REP, tijdschrift voor relatierecht en praktijk
Dhr. J. ter Maaten	Vanaf 1 oktober: ANWB datamanager/consultant data management Group Finance & Services Tot 1 september: Ipse de Bruggen, Vereniging GO! voor Jeugd, directeur bedrijfsvoering	- Voorzitter KiN - Bewindvoerder
Mevr. M.C. Lewis	Per 1 juni Lid RvB Gemiva Tot 1 juni Bestuurder S&L Zorg	- Lid RvT SKVR - Lid RvT Cohesie - Lid Adviescommissie Kwaliteit, AZR
Mevr. N.E. Groenewegen	Directeur-bestuurder Stichting Jeugdinterventies	-Voorzitter RvT Stichting Budgethulp -lid Adviesraad Onderzoek Chronisch zieken en gehandicapten NIVEL

Commissies

De raad kent twee adviescommissies: een remuneratiecommissie en een (financiële) auditcommissie. Beide commissies hebben een adviserende taak.

De remuneratiecommissie adviseert de raad inzake de arbeidsovereenkomsten en honorering van de leden van het college van bestuur. De commissie bestaat uit de leden Molenkamp, Rietbergen en Ter Maaten. In 2022 heeft deze commissie geen adviezen uitgebracht.

De auditcommissie werd in 2015 geïnstalleerd vanuit de behoefte de financiële zaken in de raad meer gestructureerd en op hoofdlijnen te kunnen bespreken. De commissie bestond door de vacature in 2022 slechts uit een lid, te weten de heer Ter Maaten. De commissie adviseert over financiële aangelegenheden en de rechtmatigheid en doelmatigheid van het financieel beheer en beleid. De taken en werkwijze zijn vastgelegd in een reglement. De commissie adviseerde in 2022 onder meer over de jaarrekening 2021, de begroting 2023, NPO-middelen, aanbesteding accountant, de ICT security scan, het mogelijk bovenmatig eigen vermogen, het jaarplan 2022 en 2023, het risicomanagement en het inrichten van toezicht op huisvesting.

Wetgeving

Met de huidige governance structuur beschikt de Stichting PCBO Rotterdam-Zuid over een formele (organieke) scheiding tussen toezicht en bestuur en voldoet zij aan de eisen van de

wet 'Goed onderwijs, goed bestuur'. Tevens onderschrijft de stichting de 'Code Goed Bestuur in het Primair Onderwijs' van de PO-raad.

Handboek Intern Toezicht

De door de raad vastgestelde governance documenten zijn opgenomen in een 'Handboek Intern Toezicht'.

Vergoeding leden raad van toezicht

De leden van de raad ontvangen voor hun werkzaamheden een vergoeding die aansluit bij het advies van de Nederlandse Vereniging voor Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI) van 2010. De bedragen worden verantwoord in de jaarrekening.

Overlegvormen

De raad kwam vijfmaal bijeen in een regulier overleg met het college van bestuur. Een vergadering heeft online plaatsgevonden via MS Teams. De inhoudelijke punten van het overleg worden in het vervolg van dit verslag uitgewerkt. Andere vormen van overleg waren:

- **Werkveldoverleg:** Tijdens dit type overleg worden actuele thema's besproken met vertegenwoordigers uit het werkveld. In 2022 is besloten deze ontmoetingen te koppelen aan een regulier overleg. Dit jaar heeft een ontmoeting plaatsgevonden over de impact op het onderwijs en het welbevinden van collega's en kinderen in deze coronaperiode, een ontmoeting over het thema huisvesting en een ontmoeting over het NPRZ.
- **Overleg met de GMR:** Elk jaar spreekt een delegatie van de raad van toezicht met de GMR. Actuele zaken en de zorgen over de vacatures in de GMR werden besproken. Daarnaast vindt er jaarlijks een thema-avond plaats tussen de gehele raad van toezicht, de GMR en het college van bestuur. Dit jaar is het thema NPRZ en armoede besproken.
- **Voorzittersoverleg:** In het voorzittersoverleg voor elke reguliere raad van toezicht vergadering wordt de agenda voorbereid en vindt er overleg plaats over actuele ontwikkelingen. Dit overleg wordt gevoerd door de voorzitter van de raad en de voorzitter van het college van bestuur.
- **Bilateraal overleg:** Tenslotte onderhouden de voorzitter van de raad en de voorzitter van het college van bestuur ook periodiek bilateraal overleg om de actuele voortgang te bespreken.

Kerntaken van de raad

De taken van de raad kunnen onderscheiden worden in drie rollen, de toezichthoudende rol, de adviesrol en de werkgeversrol.

a. toezichthoudende rol

De raad heeft in juni 2022 het jaarverslag en de jaarrekening over 2021 goedgekeurd. Deze stukken en het accountantsverslag zijn in aanwezigheid van de accountant van PricewaterhouseCoopers besproken. De raad stelde vast dat de accountant positief oordeelt over de kwaliteit van de jaarstukken en de interne processen.

De bespreking van de begroting voor 2023 en de meerjarenbegroting vond plaats in de vergadering van december 2022. Het college van bestuur heeft in die vergadering de verantwoording van het jaarplan 2022 en het jaarplan 2023 besproken.

Onder dankzegging voor de geleverde inzet van het bestuursbureau keurde de raad van toezicht het jaarplan en de daarbij behorende (meerjaren)begroting goed. Het toezicht op de doelmatige besteding van de middelen vindt periodiek plaats, onder andere aan de hand van de gesprekken over de kwartaalrapportages.

In de loop van het jaar volgt de raad een verantwoordingscyclus die met het college van bestuur is overeengekomen, waardoor de raad inzicht heeft in de trends bij diverse kengetallen over de bedrijfsvoering en de kwaliteit van het onderwijs. Deze cyclus levert – samen met de informatie in het jaarverslag – de informatie op voor de ijkpunten in het intern toezichtkader. In 2022 zijn de volgende resultaten besproken:

- Voortgang strategische visie: PCBO werkt vanuit een strategische visie. Jaarlijks wordt deze visie uitgewerkt in een jaarplan. Het college van bestuur rapporteert twee keer per jaar schriftelijk over de voortgang van het jaarplan aan de raad van toezicht.
- De resultaten van landelijke toetsen en de onderwijskwaliteit: De raad wordt periodiek geïnformeerd over de resultaten van de landelijke toetsen en de ontwikkelingen die het college van bestuur en de scholen inzetten in het kader van onderwijskwaliteit.

b. adviesrol

De raad van toezicht heeft naast zijn taken als toezichthouder en werkgever tevens een adviesrol/klankbordfunctie voor de leden van het college van bestuur. De leden van de raad worden hierbij met name ook geraadpleegd vanuit hun expertiserol. De raad laat zich op alle mogelijke manieren (auditcommissie/raad van toezicht vergaderingen/themabesprekingen/overleggen met college van bestuur), voorzien van input door het college van bestuur en door middel van het zelfstandig verzamelen van relevante onderwerpen en ontwikkelingen. De raad bespreekt en spiegelt het beeld dat hieruit ontstaat met elkaar en met het college van bestuur. In 2022 zijn er o.a. besprekingen gewijd aan corona, het lerarentekort en de voortgang van het nationaal programma Rotterdam-Zuid (NPRZ). Belangrijke ontwikkelingen vanuit het jaarplan waren ook onderwerp van gesprek en discussie. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van de thema's rond de kwaliteitscultuur van PCBO, het belang van een visie op onderwijs aan het jonge kind en de inzet op passend onderwijs binnen PCBO. Tevens worden gastsprekers op voorspraak raad van toezicht uitgenodigd voor specifieke, door de raad aangedragen onderwerpen. De opbrengsten/resultaten hiervan worden weergegeven in de verslagen van de RvT vergaderingen.

c. werkgeversrol

De raad van toezicht spreekt jaarlijks met de leden van het college van bestuur over hun functioneren, hun professionaliseringsagenda en hun welbevinden. Deze gesprekken werden in 2022 gevoerd door de voorzitter en de vice-voorzitter van de raad. In aansluiting op het onderhandelingsakkoord tussen de bestuurdersvereniging en de Vereniging voor Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI) werd de beloning van de bestuurders in 2022 conform het akkoord vastgesteld. De bedragen en vergoedingen worden verantwoord in de jaarrekening. De honorering van de bestuurders volgt de salarisschalen van de CAO voor bestuurders en blijft binnen de wettelijk gestelde kaders (Wet Normering Topinkomens voor overheidsinstellingen). De klasse-indeling voor de WNT wordt jaarlijks vastgesteld door de raad op basis van de complexiteitsberekening aan de hand van een puntenscore op basis van de totale baten, het aantal leerlingen en het aantal onderwijssoorten.

Declaraties van persoonlijk voorgeschoten onkosten vinden plaats conform het in 2016 vastgestelde declaratiereglement voor de leden van het college van bestuur.

Functioneren raad van toezicht, evaluatie en deskundigheidsbevordering

De raad evalueert jaarlijks het eigen functioneren. Dit gebeurt afwisselend door een eigen interne evaluatie en het jaar daarna onder begeleiding van een externe deskundige. In 2022 vond een interne evaluatie plaats. De voorzitter van de raad heeft aparte gesprekken gevoerd met alle leden van de raad. De opbrengsten van deze gesprekken zijn besproken met alle leden van de raad zonder het college van bestuur.

In 2022 is contact gezocht met de raad van toezicht SCOH uit Den Haag. Het is de intentie om jaarlijks een themagesprek met elkaar te voeren.

De raad nam deel aan het netwerk voor toezichthouders en bestuurders van Verus (Vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs). Alle raadsleden laten zich voortdurend informeren over relevante actuele ontwikkelingen. Een aantal raadsleden volgde cursussen aansluitend op hun belangstelling of expertisegebied.

B Jaarrekening

B1 Balans per 31 december 2022

(na resultaatverdeling)

Activa		31-12-2022 EUR	31-12-2021 EUR
Vaste Activa			
1.2 Materiële vaste activa		6.637.235	6.433.206
1.3 Financiële vaste activa		<u>7.902.478</u>	<u>7.496.722</u>
Totaal vaste activa		14.539.713	13.929.928
Vlottende activa			
1.4 Vorderingen		3.530.302	4.815.278
1.5 Kortlopende effecten		586.216	650.000
1.6 Liquide middelen		<u>47.572.110</u>	<u>39.626.295</u>
Totaal vlottende activa		51.688.628	45.091.573
Totaal activa		<u><u>66.228.341</u></u>	<u><u>59.021.501</u></u>
Passiva			
		31-12-2022 EUR	31-12-2021 EUR
2.1 Eigen vermogen		44.531.963	40.514.432
2.2 Voorzieningen		11.867.551	10.543.253
2.3 Langlopende schulden		35.929	39.937
2.4 Kortlopende schulden		<u>9.792.898</u>	<u>7.923.879</u>
Totaal passiva		<u><u>66.228.341</u></u>	<u><u>59.021.501</u></u>

B2 Staat van baten en lasten 2022

Baten			
	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
3.1 Rijksbijdragen	69.939.039	62.910.000	60.469.760
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	10.113.029	10.699.000	10.249.514
3.5 Overige baten	<u>1.798.778</u>	<u>715.000</u>	<u>1.194.135</u>
Totaal Baten	81.850.846	74.324.000	71.913.409
Lasten			
	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
4.1 Personeelslasten	63.942.676	65.042.000	52.644.385
4.2 Afschrijvingen	1.454.356	1.355.000	1.287.102
4.3 Huisvestingslasten	4.883.392	4.854.000	5.288.370
4.4 Overige lasten	<u>7.765.856</u>	<u>6.752.000</u>	<u>7.279.172</u>
Totaal Lasten	78.046.280	78.003.000	66.499.029
Saldo Baten en Lasten	3.804.566	-3.679.000	5.414.380
5 Financiële baten en lasten	212.965	95.000	78.684
Resultaat	<u><u>4.017.531</u></u>	<u><u>-3.584.000</u></u>	<u><u>5.493.064</u></u>

Een analyse van de verschillen tussen de begroting en de werkelijke baten/lasten is opgenomen in het bestuursverslag.

B3 Kasstroomoverzicht 2022

		2022	2021
	Ref.	EUR	EUR
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Saldo Baten en Lasten		3.804.566	5.414.380
Aanpassingen voor aansluiting resultaat:			
Afschrijvingen		1.383.580	1.292.611
Mutaties voorzieningen	2.2	1.324.298	492.661
Veranderingen in werkkapitaal:			
Kortlopende vorderingen (-/-)	1.5	-1.348.760	-861.629
Kortlopende schulden	2.4	<u>1.869.019</u>	<u>287.478</u>
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties		9.730.223	8.348.759
Ontvangen interest		281.575	151.447
Betaalde interest (-/-)		68.610	72.763
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		9.943.188	8.427.443
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investerings in materiële vaste activa (-/-)	1.2	1.683.573	1.328.315
Desinvesterings in materiële vaste activa	1.2	95.964	130.537
Overige investeringen in financiële vaste activa (-/-)	1.3	<u>405.756</u>	<u>371.620</u>
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-1.993.365	-1.569.398
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Toename langlopende schulden	2.3	5.327	1.576
Aflossing langlopende schulden (-/-)	2.3	9.335	11.588
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-4.008	-10.012
Overige balansmutaties		-	-
Mutatie liquide middelen		<u>7.945.815</u>	<u>6.848.033</u>
Liquide middelen per 1-1		39.626.295	
Liquide middelen per 31-12		<u>47.572.110</u>	

B4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemene toelichting

1.1 Activiteiten

De activiteiten van de instelling bestaan voornamelijk uit het verstrekken van primair onderwijs op Christelijke grondslag en het verstrekken van educatie voorafgaand aan de basisschoolperiode.

1.2 Stelselwijzigingen

Er hebben in 2022 geen stelselwijzigingen plaatsgevonden.

1.3 Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van een continuïteitsveronderstelling.

De impact van COVID-19 op de continuïteit van de activiteiten is slechts zeer beperkt.

1.4 Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Er is geen sprake van een verbonden partij.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

1.5 Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Onder de investeringen in materiële vaste activa zijn alleen opgenomen de investeringen waarvoor in 2022 geldmiddelen zijn opgeofferd.

1.6 Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

1.7 Financiële instrumenten en risicobeheersing

1.7.1 Valutarisico

De stichting kent geen valutarisico's. Transacties vinden plaats in euro's.

1.7.2 Renterisico

De stichting kent geen rentedragende vorderingen of schulden. Renteontwikkelingen spelen een rol voor liquide middelen aangehouden op spaarrekeningen.

1.7.3 Kredietrisico

De stichting kent beperkte kredietrisico's, omdat er zaken gedaan worden met betrouwbare partijen. Periodiek vindt er een toetsing plaats op de inbaarheid van de vorderingen. Ultimo 2022 is er geen voorziening voor oninbaarheid gevormd.

1.7.4 Investeringsactiviteiten

Uitgaven en inkomsten welke voortvloeien uit het respectievelijk aankopen en verkopen van duurzame middelen.

1.7.5 Financieringsactiviteiten

Inkomsten en uitgaven welke voortvloeien uit het respectievelijk aangaan of aflossen van leningen.

2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

2.1 Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven is door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Deze bepalingen zijn van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

De van het Rijk en gemeente Rotterdam ontvangen subsidiegelden worden ten gunste van reserves gebracht, waarop de uitgaven in mindering komen. Het bestuur van de Stichting beslist op welk moment tekorten in de reserves ten laste van het private vermogen van de Stichting worden gebracht.

De aan derden in rekening gebrachte bedragen administratie en beheer worden tezamen met de daarvoor en daartoe door het bestuur aangewezen subsidiegelden ten gunste van een reserve gebracht waarop de uitgaven in mindering komen.

Ten laste van de opbrengsten uit de exploitatie van de beleggingen en andere baten, worden die kosten verantwoord, die niet ten laste van subsidiegelden kunnen worden gebracht of waarvan het bestuur heeft besloten deze niet ten laste van de subsidiegelden te brengen.

Daarnaast zondert het bestuur uit deze opbrengsten gelden af voor een bepaald doel, die ten gunste van een reserve worden gebracht, waarop de werkelijke uitgaven in mindering komen.

Voorzover niet anders is vermeld, zijn activa en passiva opgenomen tegen verkrijgingsprijs.

Normering topinkomens

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) is met ingang van 1 januari 2013 van kracht. De WNT is van toepassing op de stichting en wordt nageleefd.

2.2 *Vergelijking met voorgaand jaar*

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn niet gewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

2.3 *Materiële vaste activa*

De gebouwen en terreinen worden alleen opgenomen indien er sprake is van economisch eigendom. De waardering vindt plaats tegen vervaardigings- of verkrijgingsprijs. De afschrijvingstermijnen voor gebouwen en verbouwingen liggen tussen de 10 en 40 jaar.

Op iedere balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingsverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Overige

De materiële vaste activa zijn na eerste waardering gewaardeerd tegen vervaardigings- of verkrijgingsprijs aanschafwaarde verminderd met afschrijvingen op basis van de te verwachte economische levensduur. De activa worden lineair afgeschreven. De afschrijving van de per 1 januari 2005 geactiveerde inventaris zal resultaatneutraal verlopen, omdat de afschrijvingstermijnen ten laste worden gebracht van de herwaarderingsreserve.

Aankopen van boven de 5.000 EUR worden geactiveerd. De afschrijvingstermijnen zijn bepaald voor onderwijsleerpakket op 8 jaar, voor ICT op 5 jaar en voor meubilair op 20 jaar.

Vanaf 2020 worden zonnepanelen geactiveerd met een afschrijvingstermijn van 20 jaar.

De afschrijvingskosten van de materiële vaste activa in balans sluiten niet aan met de afschrijvingskosten volgens de exploitatierekening. Dit wordt veroorzaakt doordat de afschrijvingskosten met betrekking tot het pand Elzendaal ten laste van de voorziening groot onderhoud worden gebracht.

Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Dit jaar hebben zich geen bijzondere waardeverminderingen voorgedaan in de materiële vaste activa.

2.4 *Financiële vaste activa*

De onder financiële vaste activa opgenomen effecten, die bestemd zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de stichting duurzaam te dienen, worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de staat van baten en lasten.

De onder financiële vaste activa opgenomen obligaties die tot de vervaldag zullen worden aangehouden worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen en obligaties gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de geamortiseerde kostprijs en direct verantwoord in de staat van baten en lasten.

Transactiekosten worden verwerkt in de staat van baten en lasten op het moment dat deze zich voordoen.

De financiële vaste activa worden gefinancierd vanuit zowel het privaat als het publiek eigen vermogen.

De financiële vaste activa bestaan uit het duurzaam fondsen mandaat, het duurzaam beleggen mandaat en op de beursverhandelbare obligaties en staan daardoor volledig ter vrije beschikking van de stichting.

2.5 Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie.

Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid dienen in mindering te worden gebracht op de boekwaarde van de vordering. De looptijd van de vorderingen is korter als 1 jaar.

2.6 Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden met een looptijd korter dan twaalf maanden en staan volledig ter vrije beschikking. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

2.7 Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves, bestemmingsreserves en een herwaarderingsreserve. Hierin is tevens een segmentatie opgenomen naar publieke en private middelen.

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door het bestuur is aangebracht.

Bestemmingsreserve personeel

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor personele uitgaven.

Bestemmingsreserve NPO

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor uitgaven in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs.

Bestemmingsreserve huisvesting

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor huisvestingsuitgaven.

Bestemmingsreserve onderwijsvernieuwing

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor onderwijsleerpakketuitgaven.

Bestemmingsreserve meubilair

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor meubilair.

Overige exploitatiereserves

Deze reserves betreffen door de gemeente geormerkte subsidies. In 2021 zijn de nog niet bestede middelen uit de IOP-subsidie hier aan toegevoegd. Deze middelen kunnen vrij worden besteed, maar zijn intern geormerkt voor de bestrijding van achterstanden.

Algemene private reserve

Het bestuur heeft de gelden van deze reserve geormerkt voor de aan het administratiekantoor verbonden uitgaven. Vanaf 2017 zijn hier ook de gelden opgenomen welke gereserveerd zijn ten behoeve van een wensenlijst inzake aanpassingen en inrichting van de peuterspeelzalen.

2.8 Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Pensioenvoorziening

De instelling heeft een toegezegd-pensioenregeling. Onder een toegezegd-pensioenregeling wordt verstaan een regeling waarbij aan de werknemers een pensioen wordt toegezegd, waarvan de hoogte afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De instelling heeft de toegezegd-pensioenregeling bij het bedrijfstakpensioenfonds in de jaarrekening verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. In geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds heeft de instelling geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort, anders dan hogere toekomstige premies. Om deze reden is er geen pensioenvoorziening in de balans opgenomen.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen voor verwachte lasten voor jubilea gedurende het dienstverband van de werknemers.

Voorziening transitievergoedingen

Voor transitievergoedingen bij ontslag wegens bedrijfseconomische omstandigheden of langdurige arbeidsongeschiktheid, kan – indien aan de voorwaarden wordt voldaan – aanspraak worden gemaakt op compensatie bij het UWV (Awf). Voor transitievergoedingen bij overige ontslaggronden die ultimo december reeds bekend zijn wordt een voorziening getroffen.

Voorziening langdurige arbeidsongeschiktheid

De loonkosten van de werknemers waarvan bekend is dat zij niet kunnen terugkeren, worden grotendeels gecompenseerd door de van het UWV te ontvangen uitkeringen. Werknemers die in 2017 ziek zijn geworden vallen onder de stoploss verzekering. Deze verzekering kent een eigen behoud. Voor de werknemers met een reeds bekende WGA-uitkering zijn de toekomstige loonkosten opgenomen.

Voorziening onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening wordt bepaald op basis van de onderhoudsplannen voor binnen- en buitenonderhoud.

Vooruitlopend op de verwachte aanscherping van verslaggevingsregels voor de opbouw van de voorziening groot onderhoud is er in 2018 een extra dotatie gedaan, waardoor het saldo in de voorziening per gebouw positief is en blijft voor de komende jaren. Bij de bepaling van de voorziening groot onderhoud ultimo 2022 is gebruik gemaakt van de tijdelijke uitzonderingsbepaling tot en met 2023 conform RJO artikel 4, lid 1c. Zowel in 2022 als in 2021 is op basis van prijsopgaven een extra dotatie gedaan in verband met geplande werkzaamheden welke geen onderdeel zijn van het onderhoudsplan.

2.9 Langlopende schulden

Langlopende schulden worden gewaardeerd tegen reële waarde. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

2.10 Kortlopende schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden in de staat van baten en lasten als interestlast verwerkt.

3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

3.1 Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

3.2 Rijksbijdragen

Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

3.3 Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

3.4 Overige bedrijfsopbrengsten

Overige bedrijfsopbrengsten bestaan uit baten uit verhuur, detachering en overige baten.

3.5 Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

3.6 Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De instelling heeft een pensioenregeling bij Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte of contractuele basis premies betaald door de instelling. ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag. ABP streeft naar een jaarlijkse verhoging van de pensioenen met de gemiddelde stijging van de lonen in de sectoren overheid en onderwijs. Wanneer de dekkingsgraad lager is dan 105% vindt er geen indexatie plaats. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

De beleidsdekkingsgraad van Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP per 31 december 2022 is 118,6%.

De dekkingsgraad van een pensioenfonds geeft een indicatie of een pensioenfonds nu en in de toekomst de pensioenen kan uitbetalen. Hij geeft de verhouding weer tussen het beschikbare vermogen (459 miljard EUR) en de verplichtingen van ABP, dat zijn alle huidige en toekomstige pensioenuitkeringen (414 miljard EUR). In het eerste, tweede en derde kwartaal steeg de dekkingsgraad gestaag tot 124,2%. De stijgende rente leverde hier een grote bijdrage aan. In het vierde kwartaal verwerkte ABP de pensioenverhoging van 11,96% in de dekkingsgraad. Dat had een negatief effect omdat de verplichtingen van het fonds in waarde stegen. De actuele dekkingsgraad eind 2022 kwam uit op 110,9%. De rekenrente steeg in 2022 met 2,0%-punt (van 0,6% naar 2,6%). De impact op de waarde van de pensioenen die ABP nu en in de toekomst moet uitkeren, was een daling van €499 miljard eind 2021 naar €414 miljard eind december 2022. Deze daling heeft een positieve invloed op de dekkingsgraad.

Voor pensioenverhoging is een beleidsdekkingsgraad van 110% vereist.

Bovenop de tussentijdse verhoging van de pensioenen in juli 2022 (2,39%) gaat per 1 januari 2023 de pensioenverhoging van 11,96% in. Eind november elk jaar beoordeelt ABP, op basis van de financiële positie, of de pensioenen in het komende jaar zullen veranderen of gelijk blijven.

In december lanceerde ABP haar nieuwe klimaatbeleid waarin het fonds aangeeft welke maatregelen het neemt in haar beleggingsbeleid. ABP wil met de maatregelen enerzijds inspelen op de risico's van een veranderend klimaat en klimaatwetgeving op de portefeuille en wil anderzijds met aantrekkelijke investeringen positieve impact maken op een leefbare wereld. ABP streeft naar een absolute CO2-reductie van 50% in 2030 ten opzichte van 2018 voor de gehele beleggingsportefeuille.

3.7 Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

B5 Toelichting op de te onderscheiden posten van de balans

Vaste activa

1.2	Materiële vaste activa	Aanschaf prijs 1-1-2022 EUR	Afschrijvingen cumulatief 1-1-2022 EUR	Boekwaarde 1-1-2022 EUR	Investerings EUR	Aanschafprijs desinvesteringen EUR	Afschrijvingen EUR	Afschrijvingen op desinvesteringen EUR	Overige mutaties EUR	Aanschaf prijs 31-12-2022 EUR	Afschrijvingen cumulatief 31-12-2022 EUR	Boekwaarde 31-12-2022 EUR
1.2.1	Gebouwen en terreinen	1.419.467	961.799	457.668	285.000	14.521	41.198	14.521	-	1.689.946	988.476	701.470
1.2.2	Inventaris en apparatuur	10.866.233	6.019.509	4.846.724	1.213.502	691.814	1.047.234	617.724	-	11.387.921	6.449.019	4.938.902
1.2.3	Andere vaste bedrijfsmiddelen	3.405.903	2.277.089	1.128.814	185.071	445.080	295.148	423.206	-	3.145.894	2.149.031	996.863
	Materiele vaste activa	15.691.603	9.258.397	6.433.206	1.683.573	1.151.415	1.383.580	1.055.451	-	16.223.761	9.586.526	6.637.235

De boekwaarde van de desinvesteringen bedroeg 95.964 EUR. Het boekverlies op de inventaris en vaste bedrijfsmiddelen is opgenomen onder de lasten bij 4.2.3.

Toelichting bij post: Gebouwen en terreinen

Panden voor zover niet opgenomen in de materiele vaste activa zijn economisch eigendom van de gemeente.

OZB-waarde gebouwen en terreinen	Bedrag EUR	Peildatum	geen OZB-waarde, omdat het een gedeelte van een gebouw betreft:
Elzendaal 15	932.000	1-1-2022	Uitbreiding Natersweg 7
Utrechtsestraat 22a	245.000	1-1-2022	Lokalen Noorderhagen 80
Prinses Margrietlaan 40b	393.000	1-1-2022	Lokalen Putselaan 184
Hilleliet 126A	947.000	1-1-2022	Lokalen Herenoord 10
Hilleliet 126B	270.000	1-1-2022	
Utrechtsestraat 22b	onbekend		
Johannes Brandstraat 3-7	1.957.000	1-1-2022	
Zuidpolderstraat 57	827.000	1-1-2022	
Totaal	5.571.000		

1.3	Financiële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2022 EUR	Investerings en verstrekte leningen EUR	Desinvesteringen en afgeloste leningen EUR	Overige mutaties EUR	Boekwaarde 31-12-2022 EUR	
1.3.6	Effecten	7.496.268	3.279.492	2.287.520	-586.216	7.902.024	
1.3.7	Overige vorderingen	454	-	-	-	454	
	Financiële vaste activa	<u>7.496.722</u>	<u>3.279.492</u>	<u>2.287.520</u>	<u>-586.216</u>	<u>7.902.478</u>	
	Uitsplitsing					Koerswaarde per 31-12-2022	
1.3.6.1	Aandelen	-	-	-	-	-	-
1.3.6.2	Nederlandse staatsobligaties	90.756	-	-	-90.756	-	-
1.3.6.3a	Overige obligaties	3.841.278	-	197.962	-495.460	3.147.856	3.079.970
1.3.6.4	Overige effecten	3.564.234	3.279.492	2.089.558	-	4.754.168	4.696.018
	Effecten	<u>7.496.268</u>	<u>3.279.492</u>	<u>2.287.520</u>	<u>-586.216</u>	<u>7.902.024</u>	<u>7.775.988</u>

Onder de overige mutaties bij overige obligaties zijn voor 586.216 EUR leningen opgenomen met een kortere resterende looptijd dan 1 jaar, welke worden gepresenteerd onder kortlopende effecten.

Alle overige effecten hebben een resterende looptijd langer dan een jaar.

Vorderingen

1.4	Vorderingen	31-12-2022 EUR	31-12-2021 EUR
1.4.1	Debiteuren	587.519	582.117
1.4.2	OCW	177.566	2.272.116
1.4.3	Overige overheden	1.702.135	1.227.332
1.4.5	Overige vorderingen	95.594	13.416
1.4.6	Overlopende activa	967.488	720.297
	Vorderingen	<u>3.530.302</u>	<u>4.815.278</u>
	Uitsplitsing		
1.4.6.1	Vooruitbetaalde kosten	788.439	662.123
1.4.6.2	Verstrekte voorschotten	-	-
1.4.6.3	Overige overlopende activa	<u>179.049</u>	<u>58.174</u>
	Overlopende activa	<u>967.488</u>	<u>720.297</u>

Toelichting bij post: Debiteuren

Dit betreffen voornamelijk vorderingen ivm subsidies, huren en voorgesloten kosten.

Toelichting bij post: OCW

Dit betreft de vordering voor de vergoeding asielzoekerskinderen .

Toelichting bij post: Overige overheden

Dit betreft een vordering op de gemeente Rotterdam ivm (ver)bouwprojecten en subsidies (o.a. VVE en ROB). Eind 2022 zijn er meer voorgesloten kosten ivm (ver)bouwprojecten dan eind 2021.

Toelichting bij post: Overige overlopende activa

Dit betreft de te vorderen rente op de spaarrekeningen en obligaties.

De meeste kortlopende vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar.

Kortlopende effecten

1.5	Kortlopende effecten	31-12-2022 EUR	31-12-2021 EUR
1.5.1	Kortlopende overige obligaties	586.216	650.000
	Kortlopende effecten	<u>586.216</u>	<u>650.000</u>

Liquide middelen

1.6	Liquide middelen	31-12-2022 EUR	31-12-2021 EUR
1.6.1	Kasmiddelen	8.991	9.542
1.6.2	Tegoeden op bank- en girorekeningen	5.325.044	5.406.594
1.6.3	Schatkistbankieren	42.238.075	34.210.159
	Liquide middelen	<u>47.572.110</u>	<u>39.626.295</u>

Alle liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

Eigen vermogen

2.1 Eigen vermogen

	Stand 1-1-2021 EUR	Resultaat 2021 EUR	Stand 1-1-2022 EUR	Resultaat 2022 EUR	Overige mutaties EUR	Stand 31-12-2022 EUR
2.1.1 Algemene reserve	-	-	-	-	-	-
2.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	25.044.102	5.471.503	30.515.605	4.164.217	-	34.679.822
2.1.3 Bestemmingsreserve (privaat)	988.897	-54.220	934.677	-362.086	-	572.591
2.1.4 Herwaarderingsreserve	239.389	-59.847	179.542	-68.856	-	110.686
2.1.5 Statutaire reserves (privaat)	8.748.980	135.628	8.884.608	284.256	-	9.168.864
Eigen vermogen	<u>35.021.368</u>	<u>5.493.064</u>	<u>40.514.432</u>	<u>4.017.531</u>	-	<u>44.531.963</u>
Uitsplitsing						
2.1.2.N Reserve personeel	17.979.708	2.418.957	20.398.665	1.008.358	-	21.407.023
Reserve NPO	-	1.421.989	1.421.989	1.782.270	-	3.204.259
Reserve huisvestingsbeleid	2.394.594	-259.005	2.135.589	70.215	-	2.205.804
Reserve onderwijsvernieuwingen	3.168.796	172.645	3.341.441	757.293	-	4.098.734
Reserve meubilair	1.398.970	167.540	1.566.510	272.204	-	1.838.714
Reserve overige expl.reserves	102.034	1.549.377	1.651.411	273.877	-	1.925.288
Bestemmingsreserve (publiek)	<u>25.044.102</u>	<u>5.471.503</u>	<u>30.515.605</u>	<u>4.164.217</u>	-	<u>34.679.822</u>
Uitsplitsing						
2.1.3.N Algemene private reserves	988.897	-54.220	934.677	-362.086	-	572.591
Bestemmingsreserve (privaat)	<u>988.897</u>	<u>-54.220</u>	<u>934.677</u>	<u>-362.086</u>	-	<u>572.591</u>

Een toelichting ten aanzien van de doelstelling van de diverse bestemmingsreserves is opgenomen in de grondslagen.

De statutaire reserve bestaat uit het private stichtingskapitaal.

In de publieke bestemmingsreserves is een bedrag opgenomen bedoeld voor toekomstige afschrijvingen van totaal 1.547.282 EUR resp. 1.503.260 EUR per ultimo 2022 resp. 2021. In de overige exploitatiereserves is een bedrag opgenomen van 648.651 EUR resp. 693.830 EUR vanwege niet bestede IOP-subsidie. Deze subsidie kan vrij worden besteed omdat de doelstelling voor de subsidie, zijnde 85% vd leerlingen bereikt, is behaald, maar is door het bestuur geormerkt voor inzet ter bestrijding van onderwijsachterstanden.

Voorzieningen en Langlopende schulden

2.2 Voorzieningen

	Stand 1-1-2022 EUR	Dotaties EUR	Onttrekkingen EUR	Vrijval EUR	Stand per 31-12-22 EUR	Kortlopend deel <1 jaar EUR	Langlopend deel >1 jaar EUR
2.2.1 Personeelsvoorzieningen	670.369	105.277	73.329	-	702.317	100.310	602.007
2.2.2 Voorziening groot onderhoud	9.436.350	2.300.797	948.456	241.418	10.547.273	2.764.004	7.783.269
2.2.3 Overige voorzieningen	436.534	266.719	60.760	24.532	617.961	420.437	197.524
Voorzieningen	10.543.253	2.672.793	1.082.545	265.950	11.867.551	3.284.751	8.582.800
Uitsplitsing							
2.2.1.1 Voorziening jubilea	461.370	105.277	34.117	-	532.530	77.000	455.530
2.2.1.2 Voorziening langdurige arbeidsongeschiktheid	208.999	-	39.212	-	169.787	23.310	146.477
	670.369	105.277	73.329	-	702.317	100.310	602.007
Uitsplitsing							
2.2.3.1 Voorziening schoolpleinen	136.130	201.725	23.338	-	314.517	215.107	99.410
2.2.3.2 Voorziening onderhoud eigendomsgebouwen	300.404	64.994	37.422	24.532	303.444	205.330	98.114
	436.534	266.719	60.760	24.532	617.961	420.437	197.524

2.3 Langlopende schulden

	Stand 1-1-2022 EUR	Aangegane leningen EUR	Aflossingen EUR	Stand per 31-12-2022 EUR	Kortlopend deel <1 jaar EUR	Langlopend deel ≥ 1 en ≤ 5 jaar EUR	Langlopend deel >5 jaar EUR
2.3.1 Overige langlopende schulden	39.937	5.327	9.335	35.929	25.664	-	10.265
Langlopende schulden	39.937	5.327	9.335	35.929	25.664	-	10.265

Toelichting bij post: Overige langlopende schulden

De langlopende schulden betreffen het spaarverlof. De aflossing hangt samen met de opname van verlofuren van betreffende werknemers.

Kortlopende schulden

2.4	Kortlopende schulden	31-12-2022 EUR	31-12-2021 EUR
2.4.1	Crediteuren	2.572.986	2.239.863
2.4.2	OCW	771.427	-
2.4.3	Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.795.925	2.543.009
2.4.4	Schulden terzake van pensioenen	762.525	664.621
2.4.5	Overige kortlopende schulden	-	-
2.4.6	Overlopende passiva	<u>2.890.035</u>	<u>2.476.386</u>
	Kortlopende schulden	<u>9.792.898</u>	<u>7.923.879</u>
	Uitsplitsing		
2.4.3.1	Loonheffing	2.775.874	2.506.648
2.4.3.2	Omzetbelasting	<u>20.051</u>	<u>36.361</u>
	Belastingen en premies sociale verzekeringen	<u>2.795.925</u>	<u>2.543.009</u>
	Uitsplitsing		
2.4.6.1	Vooruitontvangen termijnen	383.393	225.321
2.4.6.2	Vakantiegeld en -dagen	1.941.448	1.658.761
2.4.6.3	Bindingstoelagen	154.443	-
2.4.6.4	Accountants- en administratiekosten	46.625	50.775
2.4.6.5	Overige	<u>364.126</u>	<u>541.529</u>
	Overlopende passiva	<u>2.890.035</u>	<u>2.476.386</u>

Toelichting bij post: OCW

In 2022 betreft dit nog te besteden subsidie voor basisvaardigheden en vooruitontvangen subsidie Intensivering en Verbreding Regionale Samenwerking Kansengelijkheid, welke is ontvangen voor 2022/2023 en 2023/2024 (425.000 EUR).

Toelichting bij post: Vooruitontvangen termijnen

De vooruitontvangen termijnen voor 2022 betreffen voornamelijk de subsidie zij-instroom (152.000 EUR) en subsidie doorstroomprogramma Kansengelijkheid voor schooljaar 22/23. Tevens bevat deze post de vooruitontvangen ouderbijdragen inzake de kinderopvang.

Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar.

Model G Verantwoording subsidies

G1 Subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing datum	De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond
			Ja/Nee
Subsidie zij-instroom	1240506	april	ja
Subsidie zij-instroom	1240511	mei	ja
Subsidie zij-instroom	1240517	juni	ja
Subsidie zij-instroom	1240519	juli	ja
Subsidie zij-instroom	1240523	augustus	ja
Subsidie zij-instroom	1308465	december	ja
Subsidie zij-instroom	1308492	december	ja
Subsidie voor studieverlof	1279050	augustus	ja
Subsidie voor studieverlof	1279103	augustus	ja
Subsidie voor studieverlof	1278428	augustus	ja
Rotterdams Goud	1176403	2-12-2021	nee
Verbetering basisvaardigheden	VBV22-PO-4310	11-11-2022	nee
Intensivering en verbreding regionale samenwerking kansengelijkheid			
in het onderwijs	GKO22-017	4-8-2022	nee
Expertisedeling nieuwkomers	SEN22087	28-11-2022	nee
Onderwijsassistenten naar Opleiding tot Leraar	SOOL22153	17-8-2022	nee
Doorstroomprogramma's po-vo voor gelijke kansen	DPOVO22084	8-8-2022	nee
Doorstroomprogramma's po-vo voor gelijke kansen	DPOVO22113	6-10-2022	nee

G2 Subsidies met verrekeningsclausule

G2A Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, aflopend per ultimo verslagjaar:

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing	Subsidiebate ontvangen t/m vorig boekjaar	Subsidiabele kosten t/m vorig boekjaar	Saldo per 1- 1-2022	Ontvangen in 2022	Subsidiabele kosten 2022	Totaal saldo per 31-12- 2022
			EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Totaal			-	-	-	-	-	-	-

G2B Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, doorlopend tot in een volgend verslagjaar:

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing	Subsidiebate ontvangen t/m vorig boekjaar	Subsidiabele kosten t/m vorig boekjaar	Saldo per 1- 1-2022	Ontvangen in 2022	Subsidiabele kosten 2022	Totaal saldo per 31-12- 2022
			EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Totaal			-	-	-	-	-	-	-

B6 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Contracten

	betreft		Einddatum	kosten 2022 EUR
CSU	schoonmaak	conform aanbesteding	31-1-2026	570.650
Breedweer	schoonmaak	conform aanbesteding	31-1-2026	422.202
DVEP	elektriciteit + gas	conform aanbesteding	31-12-2025	700.302

De contracten voor schoonmaak zijn in 2021 aanbesteed voor de periode 1-2-2022 t/m 31-1-2026 en zijn gegund aan CSU en Breedweer

De overige doorlopende contracten hebben individueel een jaarlast van minder dan 100.000 EUR.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

De regeling duurzame inzetbaarheid treedt conform artikel 8A.1 in op 1 oktober 2014. Wanneer er sprake is van een vooraf ingediend plan voor verlof dan dient hier een voorziening voor te worden gevormd.

Sinds oktober 2014 heeft het bestuur geen verzoeken ontvangen van 57-plussers die hun uren duurzame inzetbaarheid willen sparen, daarom is er geen voorziening gevormd.

Eigen risicodrager WGA

In het kader van het eigenrisicodragerschap voor de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA) wordt een garantie verlangd door de Belastingdienst. Deze garantiefaciliteit wordt ter beschikking gesteld door Nationale Borg. Als voorwaarde voor deze garantie werd een bankgarantie gevraagd voor een bedrag van 260.000 EUR voor 2017 en het uitlooprisico (2017 t/m 2023). Deze bankgarantie was afgesloten bij de ABN-Amrobank en is in de loop van 2017 beëindigd omdat Nationale Borg onze financiële situatie als voldoende heeft beoordeeld zodat geen aanvullende garantie meer verplicht is.

Vanaf 2018 is een nieuwe verzekering afgesloten bij Loyalis, gekozen is voor een conventionele verzekering zodoende ligt het risico nu bij de verzekeraar. In 2020 is via aanbesteding een nieuwe verzekeraar worden gezocht. Dit is weer Loyalis geworden voor de periode 1-1-2021 t/m 31-12-2023.

B7 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

Baten

Overheidsbijdragen

3.1	Rijksbijdragen	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	68.236.665	61.731.000	55.552.694
3.1.2	Overige subsidies OCW	1.185.290	1.063.000	3.519.949
3.1.3.2	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	517.084	116.000	1.397.117
	Rijksbijdragen	<u>69.939.039</u>	<u>62.910.000</u>	<u>60.469.760</u>
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
3.2.2	Overige gemeentelijke bijdragen en subsidies	10.113.029	10.699.000	10.249.514
	Ov overheidsbijdr. en -subsidies	<u>10.113.029</u>	<u>10.699.000</u>	<u>10.249.514</u>

Andere baten

3.5	Overige baten	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
3.5.1	Verhuur	381.428	389.000	422.263
3.5.6	Overige	1.417.350	326.000	771.872
	Overige baten	<u>1.798.778</u>	<u>715.000</u>	<u>1.194.135</u>

Lasten

4.1	Personeelslasten	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
4.1.1	Lonen en salarissen	57.953.098	57.659.000	49.149.142
4.1.2	Overige personele lasten	6.733.439	8.151.000	4.188.394
4.1.3	Af: uitkeringen	743.861	768.000	693.151
	Personeelslasten	<u>63.942.676</u>	<u>65.042.000</u>	<u>52.644.385</u>
	Uitsplitsing			
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	44.398.907		36.791.373
4.1.1.2a	Sociale lasten	6.345.091		5.521.596
4.1.1.2b	Premie participatiefonds	532.912		1.044.767
4.1.1.2c	Premie vervangingsfonds	18.124		16.328
4.1.1.3	Pensioenpremies	6.658.064		5.775.078
	Lonen en salarissen	<u>57.953.098</u>		<u>49.149.142</u>
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	71.160	-	25.880
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	4.301.430	5.981.000	2.414.132
4.1.2.3	Overig	2.360.849	2.170.000	1.748.382
	Overige personele lasten	<u>6.733.439</u>	<u>8.151.000</u>	<u>4.188.394</u>
	Het gemiddeld aantal FTE's is	710,11		683,89
	waarvan in het buitenland	-		-
4.2	Afschrijvingen	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
4.2.2	Materiële vaste activa	1.358.392	1.355.000	1.287.102
4.2.3	Boekverlies op desinvesteringen	95.964	-	-
	Afschrijvingen	<u>1.454.356</u>	<u>1.355.000</u>	<u>1.287.102</u>
4.3	Huisvestingslasten	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
4.3.1	Huur	62.399	67.000	42.125
4.3.3	Onderhoud	620.123	584.000	838.611
4.3.4	Energie en water	850.352	921.000	867.730
4.3.5	Schoonmaakkosten	1.158.418	1.233.000	1.299.700
4.3.6	Heffingen	122.853	109.000	108.845
4.3.8	Dotatie overige onderhoudsvoorzieningen	2.049.373	1.914.000	2.093.295
4.3.7	Overige	19.874	26.000	38.064
	Huisvestingslasten	<u>4.883.392</u>	<u>4.854.000</u>	<u>5.288.370</u>

4.4	Overige lasten	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
4.4.1	Administratie en beheerslasten	715.795	742.000	669.575
4.4.2a	Inventaris, apparatuur	1.217.454	950.000	1.070.388
4.4.2b	Leermiddelen	1.243.367	1.542.000	1.404.822
4.4.3	Dotatie overige voorzieningen	276.725	-	94.434
4.4.4	Overige	4.312.515	3.518.000	4.039.953
4.4.5	Buitengewone lasten	-	-	-
	Overige lasten	<u>7.765.856</u>	<u>6.752.000</u>	<u>7.279.172</u>

Financieel

5	Financiële baten en lasten	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
5.1	Rentebaten	242.259	135.000	130.243
5.3	Waardeveranderingen fin. vaste activa en effecten	-	-	-
5.4	Overige opbrengsten fin. vaste activa en effecten	39.316	40.000	21.204
5.5	Rentelasten (-/-)	68.610	80.000	72.763
	Financiële baten en lasten	<u>212.965</u>	<u>95.000</u>	<u>78.684</u>

Resultaat

	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
Resultaat voor mutatie reserves	<u>4.017.531</u>	<u>-3.584.000</u>	<u>5.493.064</u>

B7 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

Baten		PO	Kinderopvang	Totaal
Overheidsbijdragen				
3.1	Rijksbijdragen	2022 EUR	2022 EUR	2022 EUR
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	68.236.665	-	68.236.665
3.1.2	Overige subsidies OCW	1.185.290	-	1.185.290
3.1.3.2	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	517.084	-	517.084
	Rijksbijdragen	<u>69.939.039</u>	<u>-</u>	<u>69.939.039</u>
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2022 EUR	2022 EUR	2022 EUR
3.2.2	Overige gemeentelijke bijdragen en subsidies	7.266.136	2.846.893	10.113.029
	Ov overheidsbijdr. en -subsidies	<u>7.266.136</u>	<u>2.846.893</u>	<u>10.113.029</u>
Andere baten				
3.5	Overige baten	2022 EUR	2022 EUR	2022 EUR
3.5.1	Verhuur	381.428	-	381.428
3.5.6	Overige	1.417.350	-	1.417.350
	Overige baten	<u>1.798.778</u>	<u>-</u>	<u>1.798.778</u>

Lasten		PO	Kinderopvang	Totaal
4.1	Personeelslasten	2022 EUR	2022 EUR	2022 EUR
4.1.1	Lonen en salarissen	55.459.859	2.493.239	57.953.098
4.1.2	Overige personele lasten	6.682.306	51.133	6.733.439
4.1.3	Af: uitkeringen	699.821	44.040	743.861
	Personeelslasten	<u>61.442.344</u>	<u>2.500.332</u>	<u>63.942.676</u>
	Uitsplitsing			
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	42.498.942	1.899.965	44.398.907
4.1.1.2	Sociale lasten	6.071.444	273.647	6.345.091
	Premie participatiefonds	508.429	24.483	532.912
	Premie vervangingsfonds	17.313	811	18.124
4.1.1.3	Pensioenpremies	6.363.731	294.333	6.658.064
	Lonen en salarissen	<u>55.459.859</u>	<u>2.493.239</u>	<u>57.953.098</u>
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	71.160	-	71.160
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	4.280.178	21.252	4.301.430
4.1.2.3	Overig	2.330.968	29.881	2.360.849
	Overige personele lasten	<u>6.682.306</u>	<u>51.133</u>	<u>6.733.439</u>
Het gemiddeld aantal FTE's is		673,13	36,98	710,11
waarvan in het buitenland		-	-	-
4.2	Afschrijvingen	2022 EUR	2022 EUR	2022 EUR
4.2.2	Materiële vaste activa	1.335.607	22.785	1.358.392
4.2.3	Boekverlies op desinvesteringen	95.964	-	95.964
	Afschrijvingen	<u>1.431.571</u>	<u>22.785</u>	<u>1.454.356</u>
4.3	Huisvestingslasten	2022 EUR	2022 EUR	2022 EUR
4.3.1	Huur	23.290	39.109	62.399
4.3.3	Onderhoud	572.122	48.001	620.123
4.3.4	Energie en water	820.351	30.001	850.352
4.3.5	Schoonmaakkosten	1.114.490	43.928	1.158.418
4.3.6	Heffingen	122.853	-	122.853
4.3.8	Dotatie overige onderhoudsvoorzieningen	2.049.373	-	2.049.373
4.3.7	Overige	19.874	-	19.874
	Huisvestingslasten	<u>4.722.353</u>	<u>161.039</u>	<u>4.883.392</u>

		PO	Kinderopvang	Totaal
Lasten (vervolg)				
4.4	Overige lasten	2022 EUR	2022 EUR	2022 EUR
4.4.1	Administratie en beheerslasten	564.388	151.407	715.795
4.4.2a	Inventaris, apparatuur	1.200.530	16.924	1.217.454
4.4.2b	Leermiddelen	1.198.424	44.943	1.243.367
4.4.3	Dotatie overige voorzieningen	276.725	-	276.725
4.4.4	Overige	4.283.642	28.873	4.312.515
4.4.5	Buitengewone lasten	-	-	-
	Overige lasten	<u>7.523.709</u>	<u>242.147</u>	<u>7.765.856</u>

Financieel

5	Financiële baten en lasten	2022 EUR	2022 EUR	2022 EUR
5.1	Rentebaten	242.259	-	242.259
5.3	Waardeveranderingen fin. vaste activa en effecten	-	-	-
5.4	Overige opbrengsten fin. vaste activa en effecten	39.316	-	39.316
5.5	Rentelasten (-/-)	<u>68.610</u>	-	<u>68.610</u>
	Financiële baten en lasten	<u>212.965</u>	<u>-</u>	<u>212.965</u>

B8 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten per sector

Baten primair onderwijs

Overheidsbijdragen

3.1	Rijksbijdragen	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	68.236.665	61.731.000	55.552.694
3.1.2	Overige subsidies OCW	1.185.290	1.063.000	3.519.949
3.1.3.2	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	517.084	116.000	1.397.117
	Rijksbijdragen	<u>69.939.039</u>	<u>62.910.000</u>	<u>60.469.760</u>

3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
3.2.2	Overige gemeentelijke bijdragen en subsidies	7.266.136	7.664.125	7.466.445
	Ov overheidsbijdr. en -subsidies	<u>7.266.136</u>	<u>7.664.125</u>	<u>7.466.445</u>

Andere baten

3.5	Overige baten	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
3.5.1	Verhuur	381.428	389.000	422.263
3.5.6	Overige	1.417.350	326.000	771.872
	Overige baten	<u>1.798.778</u>	<u>715.000</u>	<u>1.194.135</u>

Lasten primair onderwijs

4.1	Personeelslasten	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
4.1.1	Lonen en salarissen	55.459.859	55.157.850	46.772.568
4.1.2	Overige personele lasten	6.682.306	8.107.000	4.158.755
4.1.3	Af: uitkeringen	699.821	768.000	693.151
	Personeelslasten	<u>61.442.344</u>	<u>62.496.850</u>	<u>50.238.172</u>
	Uitsplitsing			
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	42.498.942		35.012.350
4.1.1.2	Sociale lasten	6.071.444		5.255.564
	Premie participatiefonds	508.429		993.292
	Premie vervangingsfonds	17.313		15.534
4.1.1.3	Pensioenpremies	6.363.731		5.495.828
	Lonen en salarissen	<u>55.459.859</u>		<u>46.772.568</u>
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	71.160	-	25.880
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	4.280.178	5.981.000	2.414.132
4.1.2.3	Overig	2.330.968	2.126.000	1.718.743
	Overige personele lasten	<u>6.682.306</u>	<u>8.107.000</u>	<u>4.158.755</u>
	Het gemiddeld aantal FTE's is	673,13		646,5
	waarvan in het buitenland	-		-
4.2	Afschrijvingen	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
4.2.2	Materiële vaste activa	1.335.607	1.332.600	1.263.692
4.2.3	Boekverlies op desinvesteringen	95.964	-	-
	Afschrijvingen	<u>1.431.571</u>	<u>1.332.600</u>	<u>1.263.692</u>
4.3	Huisvestingslasten	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
4.3.1	Huur	23.290	27.625	42.125
4.3.3	Onderhoud	572.122	536.750	792.006
4.3.4	Energie en water	820.351	891.500	838.613
4.3.5	Schoonmaakkosten	1.114.490	1.189.750	1.251.873
4.3.6	Heffingen	122.853	109.000	108.845
4.3.8	Dotatie overige onderhoudsvoorzieningen	2.049.373	1.914.000	2.093.295
4.3.7	Overige	19.874	26.000	38.064
	Huisvestingslasten	<u>4.722.353</u>	<u>4.694.625</u>	<u>5.164.821</u>

4.4	Overige lasten	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
4.4.1	Administratie en beheerslasten	564.388	590.250	560.583
4.4.2a	Inventaris, apparatuur	1.200.530	881.000	1.036.593
4.4.2b	Leermiddelen	1.198.424	1.485.400	1.350.921
4.4.3	Dotatie overige voorzieningen	276.725	-	94.434
4.4.4	Overige	4.283.642	3.465.000	4.027.206
4.4.5	Buitengewone lasten	-	-	-
	Overige lasten	<u>7.523.709</u>	<u>6.421.650</u>	<u>7.069.737</u>
	Specificatie honorarium			
4.4.1.1	Onderzoek van de jaarrekening	52.030		47.142
4.4.1.2	Andere controleopdrachten	38.200		28.858
4.4.1.3	Adviesdiensten op fiscaal terrein	2.496		6.220
4.4.1.4	Andere niet-controlediensten	-		22.990
	Accountantslasten	<u>92.726</u>		<u>105.210</u>

Financieel primair onderwijs

5	Financiële baten en lasten	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
5.1	Rentebaten	242.259	135.000	130.243
5.3	Waardeveranderingen fin. vaste activa en effecten	-	-	-
5.4	Overige opbrengsten fin. vaste activa en effecten	39.316	40.000	21.204
5.5	Rentelasten (-/-)	68.610	80.000	71.481
	Financiële baten en lasten	<u>212.965</u>	<u>95.000</u>	<u>79.966</u>

Bestemming exploitatiesaldo primair onderwijs

Resultaat voor mutatie reserves	4.096.941	5.473.884
Overige mutaties	-	-
t.g.v. herwaarderingsreserve	-68.856	-59.847
t.g.v. bestemmingsreserves exploitatie	1.376.839	1.611.377
t.g.v. bestemmingsreserve NPO	1.782.270	1.421.989
t.g.v. bestemmingsreserves personeel	1.008.358	2.418.957
t.g.v. algemene private reserves	<u>-362.086</u>	<u>-54.220</u>
	<u>3.736.525</u>	<u>5.338.256</u>
t.g.v. private Statutaire reserve	<u>360.416</u>	<u>135.628</u>

B8 Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten per sector

Baten kinderopvang

	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
3.1 Rijksbijdragen	-	-	-
3.2.2 Overige gemeentelijke bijdragen en subsidies	2.846.893	3.034.875	2.783.069
3.5.6 Overige baten	-	-	-
Totaal baten	<u>2.846.893</u>	<u>3.034.875</u>	<u>2.783.069</u>

Lasten kinderopvang

	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
4.1.1 Lonen en salarissen	2.493.239	2.501.150	2.376.574
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	21.252	-	-
4.1.2.3 Overige personele lasten	29.881	44.000	29.639
4.1.3 Uitkeringen	-44.040	-	-
4.2.2 Afschrijvingen Materiële vaste activa	22.785	22.400	23.410
4.3.1 Huur	39.109	39.375	-
4.3.3 Onderhoud	48.001	47.250	46.605
4.3.4 Energie en water	30.001	29.500	29.117
4.3.5 Schoonmaakkosten	43.928	43.250	47.827
4.4.1 Administratie en beheerslasten	151.407	151.750	108.992
4.4.2a Inventaris, apparatuur	16.924	69.000	33.795
4.4.2b Leer- en hulpmiddelen	44.943	56.600	53.901
4.4.3 Dotatie overige voorzieningen	-	-	-
4.4.4 Overige lasten	28.873	53.000	12.747
Totaal lasten	<u>2.926.303</u>	<u>3.057.275</u>	<u>2.762.607</u>

Financieel kinderopvang

	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
5.1 Rentebaten	-	-	-
5.5 Rentelasten (-/-)	-	-	1.282
Financiële baten en lasten	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-1.282</u>

Bestemming exploitatiesaldo kinderopvang

	2022 EUR	Begroot 2022 EUR	2021 EUR
Resultaat voor mutatie reserves	-79.410	-22.400	19.180
t.g.v. herwaarderingsreserve	-	-	-
t.l.v./t.g.v. bestemmingsreserves exploitatie	-3.250	-	19.180
t.g.v. bestemmingsreserves personeel	-	-	-
t.l.v./t.g.v. algemene private reserves	-76.160	-	-
	<u>-79.410</u>		<u>19.180</u>
t.g.v. private Statutaire reserve	<u>-</u>		<u>-</u>

B9 Overzicht verbonden partijen

Model E: Verbonden partijen

Verbonden partij, meerderheidsdeelneming

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Contract-onderwijs	Contract-onderzoek	Onroeren de zaken	Overige	Eigen vermogen 31-12-2022 EUR	Resultaat jaar 2022 EUR	Deelname %	Consolidatie Ja/Nee
n.v.t.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Verbonden partij, minderheidsdeelneming

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Contract-onderwijs	Contract-onderzoek	Onroeren de zaken	Overige	Deelname %
n.v.t.	-	-	-	-	-	-	-

Verbonden partij met belang in bevoegd gezag

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Contract-onderwijs	Contract-onderzoek	Onroeren de zaken	Overige	Deelname %
St. voor I.C.B.O. te Rotterdam eo	stichting	Rotterdam	Nee	Nee	Nee	Ja	50

Toelichting op verbonden partijen:

De 2 leden van het College van Bestuur zijn lid van het bestuur van de stichting voor Interconfessioneel Basisonderwijs te Rotterdam e.o.. De overige 2 bestuursleden van de stichting I.C.B.O. zijn bestuurders van de Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs.

Samenwerkingsverband

In het kader van Passend Onderwijs is PCBO aangesloten bij het Samenwerkingsverband PPO Rotterdam.

B10 Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen

WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

4.1 Vermelding bezoldiging topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen

Vermelding alle bestuurders met dienstbetrekking

Gegevens 2022

Functie	Voorzitter (J/N) Naam		Aanvang functie	Einde functie	Omvang dienst- verband in Fte	Maximale bezoldiging 2022	Beloningen	Beloningen betaalbaar op termijn 2022	Onverschuldigd betaald en niet terugontvangen bedrag 2022	Totaal van bezoldiging 2022	Overschrijding maximale bezoldiging 2022
							2022 plus belastbare onkostenver- goedingen				
Voorzitter College van Bestuur	J	Middelkoop, D	1-1-2022	31-12-2022	1,0000	168.000	137.768	22.520	-	160.288	nvt
Lid College van Bestuur	N	Monster, P	1-1-2022	31-12-2022	1,0000	168.000	144.117	22.520	-	166.637	nvt

Gegevens 2021

Functie	Voorzitter (J/N) Naam		Aanvang functie	Einde functie	Omvang dienst- verband in Fte	Maximale bezoldiging 2021	Beloningen	Beloningen betaalbaar op termijn 2021	Onverschuldigd betaald en niet terugontvangen bedrag 2021	Totaal van bezoldiging 2021	Overschrijding maximale bezoldiging 2021
							2021 plus belastbare onkostenver- goedingen				
Voorzitter College van Bestuur	J	Middelkoop, D	1-1-2021	31-12-2021	1,0000	163.000	132.432	22.393	-	154.825	nvt
Lid College van Bestuur	N	Monster, P	1-1-2021	31-12-2021	1,0000	163.000	138.781	22.393	-	161.174	nvt

Vermelding alle toezichthouders

Gegevens 2022

Functie	Voorzitter (J/N)	Naam	Aanvang functie	Einde functie	Maximale bezoldiging 2022	Bezoldiging 2022	Onverschuldigd betaald en niet terugontvangen bedrag 2022	Totaal van bezoldiging 2022	Overschrijding maximale bezoldiging 2022
Voorzitter Raad van Toezicht	J	Molenkamp, JM	1-1-2022	31-12-2022	25.200	5.750	-	5.750	nvt
Lid Raad van Toezicht	N	Groenewegen, NE	1-1-2022	31-12-2022	16.800	2.071	-	2.071	nvt
Lid Raad van Toezicht	N	ter Maaten, J	1-1-2022	31-12-2022	16.800	3.071	-	3.071	nvt
Lid Raad van Toezicht	N	Rietbergen, MPG	1-1-2022	31-12-2022	16.800	3.459	-	3.459	nvt
Lid Raad van Toezicht	N	Lewis, MC	1-1-2022	31-12-2022	16.800	2.096	-	2.096	nvt

Gegevens 2021

Functie	Voorzitter (J/N)	Naam	Aanvang functie	Einde functie	Maximale bezoldiging 2021	Bezoldiging 2021
Voorzitter Raad van Toezicht	J	Molenkamp, JM	1-1-2021	31-12-2021	24.450	5.750
Lid Raad van Toezicht	N	Groenewegen, NE	1-1-2021	31-12-2021	16.300	2.071
Lid Raad van Toezicht	N	ter Maaten, J	1-1-2021	31-12-2021	16.300	3.071
Lid Raad van Toezicht	N	Rietbergen, MPG	1-1-2021	31-12-2021	16.300	3.900
Lid Raad van Toezicht	N	Lewis, MC	1-1-2021	31-12-2021	16.300	2.096

De Raad van Toezicht wordt niet bekostigd vanuit de Rijksmiddelen.

4.2 Vermelding gegevens van een ieder wie de bezoldiging de toepasselijke norm te boven gaat

In 2021 zijn geen functionarissen in dienst geweest waarvan het belastbaar jaarloon uitsteeg boven de vastgestelde voor de instelling van toepassing zijnde normbedragen.

4.3 Bezoldigingsklasse en -maximum

	2022	2021
Complexiteitspunten (gemiddelde) totale baten	6	6
Complexiteitspunten (gemiddeld) aantal leerlingen	3	3
Complexiteitspunten gewogen aantal onderwijssoorten	3	3
Totaal aantal complexiteitspunten	12	12

Bezoldigingsklasse	D	D
--------------------	---	---

	2022	2021
	EUR	EUR
Bezoldigingsmaximum bij klasse D/E	168.000	163.000
Bezoldigingsmaximum voorzitter RvT	15% 25.200	24.450
Bezoldigingsmaximum lid RvT	10% 16.800	16.300

C Overige gegevens

C1 Bestemming van het exploitatiesaldo stichting

De statuten bevatten geen voorschriften ten aanzien van de bestemming van het resultaat. De verdeling van het resultaat is als volgt:

	2022 EUR	2021 EUR
Resultaat voor mutatie reserves	4.017.531	5.493.064
Overige mutaties	-	-
t.l.v. herwaarderingsreserve	-68.856	-59.847
t.g.v. bestemmingsreserves exploitatie	1.373.589	1.630.557
t.g.v. bestemmingsreserves personeel	1.008.358	2.418.957
t.g.v. bestemmingsreserve NPO	1.782.270	1.421.989
t.g.v. algemene private reserves	-362.086	-54.220
	<u>3.733.275</u>	<u>5.357.436</u>
t.g.v. private Statutaire reserve	<u>284.256</u>	<u>135.628</u>

Deze verdeling is reeds verwerkt in de jaarrekening.

C2 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die hier vermeld dienen te worden.

Voorzitter College van Bestuur: D. Middelkoop

Lid College van Bestuur: P. Monster

Voorzitter Raad van Toezicht: J.M. Molenkamp

Lid Raad van Toezicht: M.C. Lewis

Lid Raad van Toezicht: M.P.G. Rietbergen

Lid Raad van Toezicht: N.E. Groenewegen

Lid Raad van Toezicht: J. ter Maaten

Rotterdam, juni 2023

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van bestuur en de raad van toezicht van Stichting voor Protestants-Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs te Rotterdam-Zuid

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting voor Protestants-Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs te Rotterdam-Zuid te Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting voor Protestants-Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs te Rotterdam-Zuid op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022;
- de staat van baten en lasten 2022; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting voor Protestants-Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs te Rotterdam-Zuid, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

CUTKJD4HTXFK-1507493891-89

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357, 1006 BJ Amsterdam
T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022.

In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 26 juni 2023
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. R.S.F. Loesberg RA

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

D Bijlagen

D1 Gegevens over de rechtspersoon

Bestuursnummer 47595
Naam instelling Stichting voor Protestants-Christelijk Basis- en
Orthopedagogisch Onderwijs Rotterdam-Zuid
KvK nummer 41126540
Adres Elzendaal 15
Postadres Postbus 50529
Postcode / Plaats 3007 JA Rotterdam
Telefoon 010-4191300
Fax 010-4197336
E-mail pcbo@pcbordam.nl
Internet-site www.pcbo.nl

Contactpersoon P. Monster
Telefoon 010-4191300
Fax 010-4197336
E-mail p.monster@pcbordam.nl

Brin	Naam	Sector
04UT	Het Open Venster	PO
05YM	Koppeling	PO
08VN	Het Waterschip	PO
09CV	Beatrix	PO
09TP	Wilhelminaschool	PO
09YO	Het Middelpunt	PO
10MY	Beatrixschool	PO
10QX	Zalmpaat	PO
10QX-02	Westpunt	PO
12GJ	Steven Stemerdingsschool	PO
12PF	De Hoeksteen	PO
12WT	De Klaver Carnisse	PO
12WT-dep	De Klaver Heijplaat	PO
13HY	Prins Willem-Alexanderschool	PO
13NA	Prinses Margrietschool	PO
13RP	Oranjeschool	PO
13YZ	Da Costaschool	PO
13YZ-01	De Nieuwe Haven	PO
14FC	Vreewijkschool	PO
14HU	Johan Bogermanschool	PO
14KK	De Parel	PO
14XB	Ds. O.G. Heldringschool	PO
16UW	Pniëlschool	PO
16WZ	De Akker	PO
16WZ-dep	Elout van Soeterwoudeschool	PO
16YB	De Sleutel	PO
16YU	Willem van Oranje	PO
16YU-dep	De Savornin Lohmanschool	PO
20KH	De Regenboog	WEC
20KH-dep	AJ Schreuderschool	WEC
04CR	Het Kleine Klavertje	Kinderopvang
06YC	Hummeloord	Kinderopvang
08RJ	Het Zonnehoekje	Kinderopvang
09PR	De Parel	Kinderopvang
13CO	De Kleine Elout	Kinderopvang
RP13	Jong Oranje	Kinderopvang
25AG	Dikkie Dik	Kinderopvang
AB40	Baloe	Kinderopvang
AB41	Eigenwijs	Kinderopvang
AB42	Peutereiland	Kinderopvang
AB43	Voorschool De Sleutel	Kinderopvang